

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské výchovy

Studijní obor: Sociální pedagogika



**Aktivity zaměřené na rozvoj motivace k řešení dílčích problémů životního prostředí
středoškolské mládeže**

Bakalářský projekt

Autor: Tomáš Slavický

Vedoucí práce: PhDr. Gabriela Šarníková, Ph.D.

2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářský projekt vypracoval samostatně, pracoval s uvedenou literaturou.

V.....dne.....

.....

Poděkování

Poděkování patří hlavně vedoucí mé práce paní PhDr. Gabriela Šarníkové, Ph.D, která mi podala pomocnou ruku, kdykoli jsem ji potřeboval. Dále za poskytnutí cenných rad, bez kterých bych se při tvorbě práce neobešel. Zároveň děkuji rodině, která mě podporovala a umožnila mi vysokoškolské studium. Na závěr potom své spřízněné duši, která mi udává směr, když ho ztratím.

Obsah

Úvod	- 6 -
Teoretická část.....	- 7 -
1 Změny u dospívajících	- 7 -
1.1 Emoční, kognitivní, tělesný a sociální rozvoj.....	- 7 -
1.2 Zpracovávání informací a způsoby myšlení	- 8 -
1.2.1 Typické způsoby myšlení	- 9 -
2 Motivace	- 10 -
2.1 Motiv a potřeby.....	- 10 -
2.1.1 Druhy a formy motivů a jejich klasifikace	- 10 -
2.2 Motivace a teorie motivací.....	- 11 -
2.2.1 Humanistická teorie	- 11 -
2.3 Typy motivace	- 12 -
2.4 Aspekty chování	- 14 -
2.4.1 Úzkost.....	- 14 -
2.4.2 Prosociální chování	- 15 -
2.4.3 Sociální vztahy a vazby	- 16 -
3 Problematika životního prostředí.....	- 17 -
3.1 Obecná charakteristika.....	- 17 -
3.2 Jednotlivé problémy.....	- 18 -
3.2.1 Růst populace	- 18 -
3.2.2 Půda a produkce potravin	- 19 -
3.2.3 Ohrožení rozmanitosti druhů života	- 20 -
3.2.4 Klima	- 21 -
3.2.5 Využívání a znečišťování vody	- 22 -
Praktická část.....	- 24 -

4	Zachraňme planetu!	- 24 -
4.1	Popis a cíl.....	- 24 -
4.1.1	Rozpočet	- 24 -
4.1.2	Cíle	- 25 -
4.2	Cílová skupina a počet.....	- 25 -
4.3	Místo a doba realizace	- 25 -
4.4	Propagace.....	- 25 -
4.5	Realizace.....	- 26 -
4.6	Popis aktivit	- 27 -
1.den	- 27 -
2. den	- 29 -
3.den	- 34 -
4.den	- 38 -
5.den	- 42 -
4.7	Závěrečná evaluace kurzu.....	- 44 -
Závěr.....		- 45 -
Seznam literatury		- 46 -
Přílohy		- 48 -

Úvod

Má motivace pro sepsání této práce byla podmíněna tím, že jsem člověk, který má k přírodě blízko a má ji rád. Proto jsem při výběru téma projektu věděl, že se budu zabývat hlavně přírodou a jejími problémy. Vnímám totiž jako nepříjemný fakt to, že mnohdy vidím lidi zavírat oči před problémy, které se jich zdánlivě netýkají, ale přesto ovlivňují život na celé planetě a ohrožují život budoucích generací.

Věřím, že je potřeba změnit nahlížení na problematiku environmentálních problémů, proto jsem si pro projekt vybral studenty středních škol, kteří jsou v období, kdy si své názory na svět utváří.

Projekt bude realizován na středisku ekologické výchovy Švagrov, kde jsem měl možnost být brigádníkem, a odkud jsem si odnesl mnoho cenných zkušeností a motivaci přírodu nepřehlížet, ale podporovat ji. Pochopil jsem, že příroda je sama o sobě učitelkou a člověk se o ní nejvíce dozví, když je jí nablízku.

Svou práci mám rozčleněnou do čtyř kapitol. První tři kapitoly jsou věnovány teoretické části, kde se snažím přiblížit jednotlivé pojmy, které jsou součástí téma projektu. První kapitola je tedy věnována dospívajícím jedincům. Toto vývojové stádium odpovídá věku právě studentů 1. a 2. ročníku na střední škole, což je mojí cílovou skupinou projektu.

Druhá kapitola je o motivaci. Píše se tu o jejich druzích, typech a taky jsou zmíněny jednotlivé teorie motivací. Motivace hraje v projektu klíčovou roli, protože aktivity v mém projektu mají studenty povzbudit k tomu, aby si všímali životního prostředí a jeho problémů a chtěli je řešit.

Třetí kapitola je věnována popisu jednotlivých problémů životního prostředí. V kapitole je věnován prostor problémům jako růst populace, problematika spojená s půdou, ohrožení rozmanitostí druhů a vodě. To jsou přesně problémy, které jsou v samotném projektu použity jako hlavní témata jednotlivých dnů.

Čtvrtá kapitola už se zabývá samotným projektem, který je koncipován jako zážitkově environmentální kurz. Zde jsou informace o technických věcech jako je cíl, rozpočet, cílové skupiny, materiálního zabezpečení, ale i samotných aktivit, které vedou ke zvýšení povědomí o environmentálních problémech a zvyšují motivaci studentů k jejich řešení.

Teoretická část

1 Změny u dospívajících

Období dospívání tedy adolescence je charakterizované změnami, na konci, kterých je jedinec dospělým z hlediska tělesného či biologického hlediska, už je na vysoké úrovni kognitivního, emocionálního a sociálního rozvoje. V rozvoji však stále pokračuje. Všechny výše zmíněné faktory hrají důležitou roli v rozhodovacím procesu a velkou měrou ovlivňují jedincovu motivaci.

1.1 Emoční, kognitivní, tělesný a sociální rozvoj

Zaměřme se na období pubescence, které se vymezuje mezi 11. a 15. rokem života člověka. U každého adolescenta se přesná doba může lišit. V tomto období dochází k tělesné proměně v podobě dozrávání pohlavních orgánů. Fyzická proměna je nejzřetelnější proměnou v období dospívání. Výsledkem těchto změn je člověk, který má plně vyvinuté pohlavní orgány a je tedy schopný se rozmnožovat.

U člověka také dochází k přeměně způsobu myšlení. Oproti dítěti, které je schopno uvažovat pouze konkrétně, u adolescentů se rychle vyvíjí abstraktní myšlení. Je pro ně přirozené dělat rozdíly mezi obsahem a formou výroků. To mu umožňuje správné uvažovat nad výroky, které jsou pro něj zatím pouhou hypotézou tzn., že jim zatím ještě nevěří. Vyvozuje tedy důsledky z tvrzení, které nejsou čiré fakty, ale jsou pouze možné. Tím adolescenti postupně přecházejí na způsob myšlení, kterému se říká formální nebo hypoteticko-deduktivní. (Piaget, Inhelder 2010)

Mění se vnímání času a uvažování nad ním. Současnost byla pro jedince nejdůležitější, když byl školák. Dospívající už se zaměřují především na budoucnost. Proto v tomto věku můžeme často pozorovat, jak se adolescenti zaměřují na plánování a uvažování o budoucnosti. Obdobně funguje uvažování o minulosti. Adolescenti se snaží hledat logické spojitosti mezi věcmi, které se již stali a proč, a jestli se také nemohli dít za nějakých podmínek jinak. Budoucnost pro dospívající zůstává zajímavějším tématem.

Důsledkem hormonálních proměn je emoční prožívání nestabilnější a jsou běžné extrémní výkyvy. Tyto faktory u adolescentů podněcují ke změně sebepojetí, spojené z pochybování o sobě samém a hledáním vlastní identity. S emočními změnami souvisí i to, jak adolescenty

vnímá jejich okolí. Raná adolescence je obdobím přátelství, prvních lásek a experimentování v partnerských vztazích.

Je zde snaha o osamostatnění se a odlišení se od mladších, ale i starších lidí. Tuto snahu podtrhují změny v životním stylu, odlišné oblékání apod. Adolescenti ztrácejí staré jistoty. Když byli dětmi, rodina činila za ně veškeré rozhodování a vytvářela bezpečné prostředí pro potřebný rozvoj. Tuto funkci splnila a dospívající už ji v tuto chvíli nepotřebuje a snaží se více osamostatnit. To vede k větší svobodě v jeho rozhodování, ale zároveň zvyšuje míru nejistoty, protože přicházejí důsledky vlastních rozhodnutí, která nemusejí vždy dopadnout podle očekávání. Při osamostatnění dochází k rozvoji kompetencí, které snižují pocit nejistoty a ukazují, že dospívající už nepotřebuje být závislí na rodině v takové míře, jako tomu bylo v dětství. (Piaget, Inhelder 2010)

1.2 Zpracovávání informací a způsoby myšlení

1. Množství

V dospívání se rozšiřuje spektrum možných vnímaných aspektů a uvědomování si jejich vztahů. Adolescenti disponují schopností zpracovávat více vstupních informací, a navíc daleko účinněji než dříve. Proto jsou schopni s informacemi pracovat dál a různě je řadit a srovnávat. Díky dřívějším poznatkům jsou adolescenti schopni snadněji zpracovávat poznatky nové, a tím logické operace zefektivnit.

2. Rychlost

Rychlost zpracovávání informací v průběhu adolescence se zvyšuje, závisí však na více faktorech a zrychlení tak není zcela automatické. Je třeba zvyšovat zásobu poznatků, zlepšovat paměť a zautomatizovat některé systémy, které se stanou samozřejmými bez nutnosti o nich dál přemýšlet. S rychlostí se otevírají nové způsoby zpracovávání informací a odstranění těch nepotřebných. Je klíčové pro vyřešení některých specifických úkolů a napomáhá k účinnému zpracování informací.

3. Flexibilita pozornosti

S pozorností se dospívající jedinci naučí v průběhu let pracovat daleko systematictěji než v letech předchozích. Zlepšení je možné díky poznání metakognice, tedy zjištění toho, jak se člověk učí. Proto je možné u adolescentů pozorovat strategie na zaměření, udržení ale i přesouvání pozornosti.

Pokud je předmět jejich pozornosti dostatečně motivující, nemají dospívající problém potlačit rušivé vlivy a koncentrovat se déle na danou věc. K aktivitě je vede i zodpovědnost za vlastní výkon, která se projevuje zejména ve druhé fázi dospívání. Zlepšuje se autoregulace, tedy schopnost soustředit se na to podstatné, vše podružné eliminovat a potlačit.

1.2.1 Typické způsoby myšlení

Úroveň myšlení, kterou adolescenti vykazují není jediným faktorem, který ovlivňuje rozhodovací proces a hodnocení. Důležitou proměnnou je také konkrétní situace, ve které se nacházejí. Pokud se jedná o citově vypjatou situaci, je časté, že reakce adolescentů odpovídá vývojově nižší úrovni. Proto nemá žádnou vypovídající hodnotu to, jak se dospívající chovají v obecných situacích, dokud nepoznají své chování v emočně vypjatých situacích.

V průběhu dospívání může každý jedinec tíhnout k jinému způsobu myšlení a uvažování. Tomuto jevu se říká diferenciací kognitivních schopností. Dělí se podle toho, jaké schopnosti u daného jedince převažují.

- V případě, že převažují analytické schopnosti, jsou schopni je uplatnit ve škole a při studiu. Bez problémů zvládají logické myšlení, ale někdy postrádají smysl pro užití svých znalostí v praxi, proto mohou mít nedostatky v profesní oblasti.
- Druhý případ poukazuje na jedince, kteří tíhnou k praktické a sociální inteligenci. Mají větší úspěch při každodenních problémech. Nedělá jim problém navazování přátelství a nechybí jim empatie. Většinou nedosahují výjimečných akademických ani profesních úspěchů. Mají problém řešit problémy systematicky, jednají spíše pocitově v návaznosti na kontext. (Vágnerová, 2012)

2 Motivace

K činnosti motivovaný člověk se o aktivity, které dělá více zajímá, a tím se ve velké míře rozvíjí po kognitivní i emocionální stránce. Motivace taky souvisí se zájmy a potřebami jedince. V projektu chci dosáhnout právě toho, aby člověk byl k činnosti motivován co nejvíce.

2.1 Motiv a potřeby

Motiv může být vnímán, jako spouštěcí síla, která člověka psychicky nutí k adekvátní aktivitě. Je zde jasný sklon k dosažení určitého cíle. Lze ji snadno zaměnit s pojmem potřeba, avšak tyto dva pojmy nesou odlišné významy. Motiv v sobě totiž přímo potřebu zahrnuje a k tomu ještě patříčné chování, kterého je k dosažení cíle zapotřebí, a kterým se uspokojí daná potřeba.

Potřeba označuje určitý vnitřní stav nedostatku nebo naopak přebytku. Tyto přebytky nebo nedostatky jsou vždy vyvolávány zevnitř organismu. Jako příklad lze použít pocit hladu, který v našem mozku intuitivně vyvolá představu jídla, a zároveň vyvolá sklon k tomu sníst ho a ukojit tak svou potřebu hladu. Pocit hladu je v tomto případě potřeba, představa jídla je cíl a samotný proces příjmu potravy a uspokojení své potřeby je motiv.

2.1.1 Druhy a formy motivů a jejich klasifikace

V psychologii existuje velké množství dělení a třízení motivů v návaznosti na jejich obsah.

Podle B. Berelson a G. A. (1964) Steinerja se motivy dělí na:

- 1) Primární a zaopatřovací
- 2) Motivы negativní nebo vyhýbající
- 3) Motivы udržování druhu

Obsáhlejší dělení navrhl H. A. Murray a rozlišuje tyto třídy potřeb:

- 1) Viscerogenní a psychogenní
- 2) Pozitivní a negativní
- 3) Zjevné a skryté
- 4) Vědomé a nevědomé

Zatím nejproslulejší se stala syntéza, která je založená na klinické praxi. Jejím autorem je A. H. Maslow. Nazývá se hierarchická teorie potřeb (viz Příloha 1).

- 1) Potřeby nižší
 - a. Fyziologické potřeby

- b. Potřeba bezpečí
- 2) Potřeby vyšší
 - a. Potřeba lásky
 - b. Potřeba úcty
 - 3) Potřeby růstové
 - a. Potřeba sebeaktualizace

2.2 Motivace a teorie motivací

Existuje řada teorií motivace. Uvedu tři klíčové podle B. Weinera (1980).

- 1) Psychoanalytická teorie (S.Freud)
- 2) Behavioristická teorie (Hull, Spence, Miller)
- 3) Humanistická (Maslow, Rogers)

2.2.1 Humanistická teorie

Humanistická teorie se vyznačuje uskutečňováním lidského potenciálu a obecně je více antropocentrická než teorie předešlé (psychoanalytická a behavioristická). Tuto teorii vytvářeli především dva kliničtí psychologové, A. H. Maslow a C.R. Rogers. (Nakonečný, 1996)

Tato teorie se zaměřuje především na sebeaktualizaci, kterou popisuje Maslow ve své hierarchii potřeb. Podle Nakonečného (1996) byl Maslow přesvědčen, že pokud jsou nižší potřeby, jako jsou hlad, žízeň, bezpečí apod. dostatečně uspokojeny, tak se podle této teorie člověk začíná snažit naplnit svůj lidský potenciál, využitím své tvořivosti a ostatních schopností. Člověk, který uspokojil své deficitní potřeby touží například po kráse, spravedlnosti, dobru, jež jsou hodnoty kulturní. Tyto věci lze nazvat jako metapotřeby, jejichž cílem je ukojit deficit růstu a sebenaplnění.

Podle humanistické teorie u člověka vzniká rozpor mezi jistotou, kterou vnímá v naplnění deficitních potřeb a růstem. Oba tyto faktory přináší jak úzkosti, tak i radosti. Aby se jedinec vyvíjel kupředu, musí pociťovat úzkost v jistotě a větší radost při růstu. V opačném případě člověk zůstává v komfortní zóně a k rozvoji nedochází. Podle Nakonečného (1996), Maslow označuje lidi, kteří lépe uspokojují své základní potřeby, jako lidštější a vyzrálejší. Zároveň takoví jedinci dospívají k vyšším motivacím. Podle něj jsou to lidé oddaní určitému cíli, který je přesahuje a je mimolidský, protože se netýká osobních fyzických potřeb, které by uspokojoval. (Nakonečný, 1996)

Podle C. R. Rogerse (2015), vývoj člověka závisí na napětí mezi vlastním já a tím, jaké má člověk zkušenosti. V případě nerovnováhy těchto dvou faktorů dochází k úzkosti, která působí, jako motivační faktor. Dále pak závisí na nerovnováze mezi tím, za koho se člověk sám považuje a tím, kým by chtěl být. Aby byla tato sebeaktualizace úspěšná je nutné poznat, které chování vede k rozvoji, a které naopak k útlumu. Pro jedince je důležité oceňování, a to jak od sebe samotného, tak i od ostatních. Podle Rogerse (2015) se člověk snaží dosáhnout toho, aby mohl být co nejvíce sám sebou, ale už od mala naráží na systém hodnot, které je nucen přijmout, a které by bez zásahu rodičů nikdy přirozeně nepřevzal. V tu chvíli člověk podle Rogerse (2015) spočívá v cizím já a jeho cílem je získat důvěru ve vlastní organismus a získat své vlastní hodnoty a zkušenosti.

2.3 Typy motivace

Vnější motivace

Některé činnosti, které lidem nedávají smysl mohou být velice nepříjemné a vyčerpávající. Například učení se na test z dějepisu, přes vedení si statistiky, kolik násad na košťata jsme v krámě prodali. Abychom ale tento smysl získali je třeba využít nástroje vnější motivace. Těmto nástrojům se říká systém odměn a trestů. Je jich celá řada a můžeme je na sebe aplikovat sami nebo častěji je na nás používá naše okolí. Tento typ motivace má svá specifika. Člověk, který dělá činnost, která ho nebaví, má za následek to, že se mu nevytváří dostatek dopaminu, který ovlivňuje spokojenost. Dopamin ale neovlivňuje pouze spokojenost, ale zároveň i kreativitu, která je zapotřebí u nespočtu úkolů, dál potom paměť a kognici. Pro pochopení systému a trestů a odměn uvedu příklad. Jedinec navštěvuje zaměstnání, které ho nebaví. Je ale dobře placená, a protože má člověk vysokou hypotéku, radši bude chodit sem než dělat něco jiného za nižší peníze. Hypotéka je v tuto chvíli pro člověka trestem. Vysoká výplata potom tou odměnou, kterou zaměstnanec každý měsíc dostane. Faktem ale zůstává, že člověk nepocítuje spokojenost, protože činnosti, které v práci dělá mu zkrátka nic neříkají a musí se do nich nutit. Vnější motivace je tedy ideální pro činnosti, které nevyžadují příliš kreativity a nejsou složité, ale z nějakého důvodu se do nich musíme nutit. (Ludwig 2013)

Vnitřní motivace

Vnitřní motivaci lze rozdělit podle toho, k čemu vnitřní motivace člověka vede.

a. Vnitřní motivace vedoucí k cíli

Člověk, využívající tento typ motivace je motivován na základě nějakého svého cíle. Něčeho, co si moc přeje a kvůli čemu by mohl být šťastný. Může to být nové auto, dům nebo výborné

známky ve škole. Při tvorbě těchto našich cílů člověk využívá část mozku, která se jmenuje prefrontální kortex. Díky ní v noci sníme a lidé, na rozdíl od zvířat, díky ní mohou uvažovat nad budoucností. Tato část mozku vytvoří cíl a rovněž také odhadne, jak moc bude člověk z daného cíle spokojen. Motivace cílem je velmi silná a na rozdíl od vnější motivace, jedinec motivovaný cílem je rád, že dělá činnosti, které dělá. Takový člověk proto může být velice efektivní a dokáže pracovat intenzivně. Komplikací u tohoto druhu motivace je fakt, že člověk během doby, než dosáhne cíle není zatím spokojen. Proto se mu nedostává tak často dopaminu, který jsem zmínil výše. Protože ale takoví jedinci intenzivně pracují, velice často vytyčeného cíle dosahují. V tu chvíli nastává euforie spojená s vysokou dávkou dopaminu. „Zažijí intenzivní druh radosti označovaný jako joy“ (Ludwig, 2013, s.53). Poté ovšem nastává situace, která je pojmenována jako hédonická adaptace. Je to stav, při kterém původní radost a uspokojení z dosaženého cíle velkou rychlostí opadá. A když jedinec zjistí, že už není spokojený, jak si myslel, že bude, začne hledat nový cíl, vyšší. Snažení člověka, který za svou spokojenost považuje dosažení určitého cíle je tedy cyklem, který se neustále dokola opakuje. Vytyčení cíle, nespokojenost se současným stavem, dosažení cíle, krátká euforie, hédonická adaptace a zpět k novému cíli. (Ludwig 2013)

b. Vnitřní motivace vedoucí ke spokojenosti v přítomnosti

To, co tvoří tuto motivaci je osobní vize. Vize není konkrétní cíl, jako auto nebo dům, ale něco dlouhodobého a zdánlivě nedosažitelného. Jako příklad můžeme uvést, že si policista určí jako svou vizi, že bude chránit lidi před nebezpečím. Veškeré menší cíle, kterých potom dosáhne se považují jen za určité milníky, vedoucí k naplnění dlouhodobé osobní vize, které, ale člověk nikdy nedosáhne. Uspokojení tedy plyne z toho, že člověk dělá často právě ty činnosti, které do ní zapadají. Tento stav nazýváme happiness now, neboli být spokojený s naší přítomností. Na rozdíl od vnitřní motivace cílem zde nejde o cyklus, ale o dlouhodobý proces. Začíná vytvořením osobní vize, která je nedosažitelná, ale je přesně taková, jaké bychom chtěli v životě dosáhnout. Potom se snažíme dělat takové kroky, které vedou k naplnění vize. Tím, že tyto kroky děláme se nám vytváří dopamin, který zlepšuje naši kreativitu a učení. Jsme spokojenější, zlepšujeme se a dostáváme se do tzv. stavu flow, který se dá definovat, jako dlouhodobá soustředěná činnost, kdy jinak vnímáme plynutí času. (Ludwig 2013)

2.4 Aspekty chování

Existuje velké množství druhů chování, které jsou motivovány různými potřebami. V této podkapitole se budu snažit vybrat takové aspekty chování, které hrají klíčovou roli při motivaci dospívajících k řešení enviromentálních problémů, a které jsou typické pro adolescenty jako skupinu.

2.4.1 Úzkost

Úzkost můžeme považovat za negativní pocit z něčeho, co nemá konkrétní podobu a nemůžeme tomu tedy říkat strach. Cítíme se ohroženi, ale nedá se přesně specifikovat, čím. Úzkost je spojena s autonomní nervovou soustavou a je tak možné fyzicky pociťovat tlak, vnitřní svírání nebo dušení, při čemž je možné zaznamenat zvýšené pocení a vyšší tepovou frekvenci. Psychicky se dá popsat jako celkový pocit neklidu. S úzkostí úzce souvisí rovněž útek, který je automatickou reakcí na úzkost. Při znemožnění útěku úzkost narůstá.

Lze rozlišovat chronickou a akutní úzkost. Podle F. Riemanna (2013) se úzkosti nelze zcela zbavit, ale jde vyvinout určité protisíly, které úzkost potlačí. Jako protisíly lze uvést odvahu, lásku, naději, víru aj. (Riemann 2013)

Pojem úzkosti do psychologie zavedl S. Freud, který rozlišoval tyto druhy.

- 1) Reálnou
- 2) Neurotickou

3) Pocit viny

Někdy je úzkost chápána také jako motivační faktor, kdy je cílem jedince ji odstranit. Přijímá tedy takové chování, které vede k získání něčeho, co později vede k její odbourání. Jako příklad můžeme uvést učení, kdy se jedinec snaží vyhnout úzkostnému pocitu z toho, že není naučený tím, že se na látku připraví. S přibývajícím sebejistotou a znalostmi se snižuje míra úzkosti.

2.4.2 Prosociální chování

V průběhu života člověka dochází k proměně mentality od egocentrické k postupnému přecházení k altruismu. Časově je to vymezeno obdobím okolo 4. a 5. roku dítěte. Vyznačuje se to schopností upřednostnit ostatní lidi před sebou samým ve chvíli, kdy chci někoho ocenit nebo když někoho lituji. O chování prosociálním se bavíme ve chvíli, kdy člověk upřednostňuje cíle druhých lidí nebo skupiny před vlastními cíli. Jedinec tak jedná, protože mu dosažení cílů přináší pocit vnitřního uspokojení. (Nakonečný, 1996)

Důležité je zde zmínit i pojem altruismus. Jde o takové chování, které je prospěšné pro jinou osobu bez očekávání jakékoliv vnější odměny. Není zcela jasné, co přesně vede lidi k takto motivované činnosti, při které lze obětovat vlastní komfort či dokonce bezpečí na úkor jiného člověka. Jednou z možností je boj za nadosobní dobro, které však mnoho lidí považuje jen za předvádění a v tu chvíli by to byla opět činnost egocentricky zaměřená. Z předchozího odstavce však víme, že lidé, kteří upřednostňují určité vyšší hodnoty před vlastními biologickými hodnotami existují a jsou to lidé obětaví, dobrosrdeční a čestní. B. Latané a J. M. Dadey (1970) uvádějí, že člověk je spíše motivován k pomoci ve chvílích, kdy dobře rozumí důvodům, proč druhým pomáhá (poskytování peněžních prostředků člověku na nějaký konkrétní předmět). Nejpřijatelnějším vysvětlením fenoménu poskytování pomoci je empatie, s jejíž rostoucí mírou roste i akceschopnost při poskytování pomoci druhým (Nakonečný, 1996).

V návaznosti na enviromentální problémy lze zmínit globální prosociálnost. Je to druh prosociálního chování, které se odehrává na úrovni velkých skupin, a které jsou mezinárodní až celosvětové. Díky propojení lidí po celém světě, které bylo zapříčiněno rozvojem moderních technologií, můžeme dnes řešit problémy týkající se celého světa. Enviromentální problémy jsou toho krásným příkladem. Můžeme společně s lidmi z druhého konce světa hledat optimální řešení a vzorce chování, které přispějí ke zlepšení celkové globální situace. Přestože globální prosociálnost označuje snažení velkých mezinárodních skupin, nelze opomenout hodnotu jednotlivců, kteří mohou ovlivnit globální problémy. (Prosociálnost, 2011)

2.4.3 Sociální vztahy a vazby

Člověk je tvorem sociálním, proto je jasné, že k jeho stěžejním potřebám patří i ty, které obohacují jeho společenský život. Na začátek je potřeba zmínit základní potřebu připojení, která jedince vede k spojení s přáteli a sdílení zážitků.

Typickou potřebou připojení je navazování přátelství. Člověk k sobě připoutá jiného jedince, se kterým lze sdílet všechny své radosti i strasti. Jak už víme, dochází k němu v období adolescence. Další je potřeba afilace, která je spojena s potkáváním se s lidmi, kteří mají stejné mínění jako my. V návaznosti na to si s nimi jedinec ověřuje své názory a testuje různé postoje a reakce. Přátelství lze považovat za další stupeň následující za kamarádstvím. Mezi přáteli dochází k intenzivnějšímu přimknutí. Přátelé sdílejí své problémy, mají společné zájmy a jsou si v různých ohledech podobní (povaha, postoje). Mezi přáteli dochází k vyšší míře obětavosti z obou stran a je tu tedy důležitá důvěra.

Jako lásku označujeme emocionální stav, který má různé formy.

1. Éros, jako lásku erotickou, která probíhá mezi milenci.
2. Filia, jako láska rodičovská.
3. Agape, jako křesťanská láska k bližnímu.

Erotická láska má z hlediska evolučního nejbližší k fázi, kdy dochází k přípravě na rodičovství a partneři jsou poutáni sexualitou. Zde je však vztah obohacen o potřebu blízkého a intimního partnerství. Výběr partnera ovlivňuje emocionální fascinace a údajně se zde promítá obraz rodiče. U mužů jde o obraz matky, u žen otce. Rozlišujeme lásku romantickou, která je charakteristická vysokou mírou intenzity. Typický je zde pocit „Nemůžu bez tebe žít!“ apod. Je to, ale druh lásky, který může snadno přejít v nenávisť, protože to není vztah příliš stálý. Naproti tomu je zde láska kamarádská či manželská, a která se vyznačuje velkou mírou obětavosti, kooperace a vzájemného porozumění. Jde tedy o hluboký citový vztah, a proto je silnější a stálější než ten předchozí. (Nakonečný 1996)

3 Problematika životního prostředí

Životní prostředí tvoří vše živé i neživé kolem nás. Je z velké míry ovlivňováno lidskou činností, která za poslední roky napáchala mnoho škod. V projektu se tedy zaměřuji na to, jak životní prostředí ochránit a chovat se udržitelněji.

3.1 Obecná charakteristika

Když se bavíme o životním prostředí (dále jen ŽP), mluvíme o všech vnějších činitelích, které neoddělitelně souvisí se životem na naší planetě. Tyto činitele mezi sebou působí a spoluvytvářejí vhodné podmínky pro život organismů v různých prostředích na Zemi. Existují dva typy složek ŽP. Přírodní, jako voda, ovzduší, půda apod. a umělé, vytvořené člověkem (obytné prostředí, pracovní prostředí, rekreační prostředí). Problematika ŽP souvisí s vnějším působením člověka na jednotlivé složky životního prostředí, čímž je z velké části negativně ovlivňuje a přetváří ve svůj prospěch. (Enviromentální příručka pro učitele, nedatováno)

Vysvětlit problematiku příčin problémů z životního prostředí je velice obtížné. Řekněme ale, že nešetrné působení jedinců, států i lidstva jako takového, bude mít neblahý dopad na celou Zemi. Díky globálnímu oteplování se strhne lavina dalších problémů, které budou mít nedozírné následky pro celé lidstvo, a to v případě, že nedojde k výrazné intervenci ze strany celého lidského společenství. Takovým následkem může být nedostatek pitné vody, úplné vypotřebování neobnovitelných zdrojů (nedostatek energií), nedostatek potravy, přelidnění a velká část naší planety bude neobyvatelná. Problémy rovněž postihnou člověka v podobě zdravotních problémů, díky absenci některých složek nutných pro správný vývoj lidského organismu a rovněž problémy ekonomické související s vynaložením značných finančních prostředků na obnovu správného fungování ŽP. (Enviromentální příručka pro učitele, nedatováno)

V dnešní době se stále ještě setkáváme s relativně nízkou mírou motivace pro udržitelný rozvoj na naší planetě. Řeč je hlavně o vlivu velkých průmyslových firem a celých států, které svou politikou ve velké míře ovlivňují ŽP. Svým dílem však přispívají také jednotlivci. Jednou z možností, proč jednotlivci nejsou motivováni k řešení problémů spojených s ŽP je, že sami nezakusili problémy související se špatným vývojem. Nejvíce postižené části totiž paradoxně nejsou dobře rozvinuté a prosperující státy a velmoci, nýbrž rovníkové oblasti Afriky a Asie. Aby však došlo k nápravě a ke zlepšení globální situace spojené se ŽP je třeba, aby na zlepšení spolupracovala většina světové populace. To je však úloha přesahující hranice států i

kontinentů. Proto některé světové i evropské organizace vyvíjejí snahu k sjednocení názorů na ŽP a k vytvoření strategií a plánů k řešení dílčích problémů.

Výše jde však o vrcholnou politiku, do které pedagog jen těžko může zasáhnout. Proto v návaznosti na výše zmíněné lze přemýšlet o tom, jak lze adolescenty na střední škole motivovat k tomu, aby se zamysleli nad jednotlivými problémy a přikládali jim patřičnou váhu. Základ je jistě už v samotné výchově a vytváření vztahu k ŽP, které z velké části ovlivňují hlavně rodiče. I sociální pedagog však má možnosti, jak ovlivnit postoj adolescentů k tomuto tématu. Jak už víme, v období dospívání dochází k utváření vlastních postojů ke všemu, co se dotýká jedincova fungování. Proto je toto období tím ideálním časem, nabídnout adolescentům tu cestu, která by v budoucnu mohla přispět k celkovému zlepšení situace ŽP.

Mým snažením v projektu tedy bude nabídnout takové aktivity, které jednak povedou k uvědomění závažnosti jednotlivých problémů a zároveň budou vzbuzovat touhu po změně. Chci, aby aktivity nabídli možnosti zlepšení, které může učinit každý z nás.

3.2 Jednotlivé problémy

3.2.1 Růst populace

Světová populace na planetě Zemi se v současné době odhaduje na 7,8 mld. jedinců. (Současná světová populace, 2021)

Počet obyvatel nebyl vždy ani zdaleka stejný, jako je tomu nyní. Odhad toho, jak tomu bylo v minulosti není lehký, ale přes to se předpokládá, že první miliardy lidí na Zemi dosáhli na přelomu 18. a 19. století. Od té doby, díky obrovskému nárůstu populace byl každý nárůst o další miliardu rychlejší než ten předchozí. V porovnání s první miliardou, která trvalo desítky tisíc let byly ostatní miliardy bleskové.

Růst a pokles populace většiny živých tvorů je ovlivněn několika faktory. Je to dostupnost zdrojů, potravy, partnerů k rozmnožování a výskytu chorob. U člověka, jako by to fungovalo obráceně než u převážné většiny druhů. Větší nárůst populace je právě v zemích, kde je málo potravy a zdrojů a vysoký výskyt chorobných onemocnění.

Růst populace je možné sledovat díky dvěma faktorům. Je to porodnost a úmrtnost. Když porodnost převažuje nad úmrtností, růst populace se zvyšuje.

Je třeba zmínit důležitý demografický mechanismus, kterému se říká demografická transformace. Ten ukazuje na to, že ne všechny země světa jsou na stejné úrovni, co se porodnosti a úmrtnosti týká.

1. Země s vyrovnanou úmrtností a porodností

Toto jsou zpravidla země s vyspělým průmyslem a lékařskou péčí, které navíc poskytují pro své obyvatelstvo různé sociální výhody a podpory. Na takových místech je vysoká míra vzdělanosti a také poměr zaměstnaných žen. Takové státy bývají nazývány zeměmi „bohatého severu“, protože už prošli demografickou transformací a je u nich nízká porodnost i úmrtnost.

2. Země s relativně nízkou úmrtností, ale s vysokou porodností

Existují další země na světě, které demografickou transformací zatím neprošly. Je zde dobrá dostupnost základních léků a pomoci, proto zde není úmrtnost vysoká. Zároveň, díky postavení ženy jako rodičky a tradici více početných rodin, porodnost stále roste. Typické oblasti pro takovýto systém jsou různé země v Africe, Asii a Latinské Americe. To jsou zase země „chudého jihu“. (Braniš, 2006, s.208)

3.2.2 Půda a produkce potravin

V dnešní době chápeme půdu, jako nástroj k produkci potravin. Taková půda, kterou známe dnes, vznikla až s příchodem zemědělství. Aby totiž země produkovala takové množství potravin, na které jsme zvyklí je třeba vynaložit mnoho úsilí v podobě hnojení, orání, zavlažování, odvodňování, ale i mnohé jiné činnosti.

Tyto činnosti mají několik důsledků, které ovlivňují půdu do budoucna. Nadměrnou pastvou a užívání průmyslových hnojiv napomáhá k erozi a k vysoušení půdy. V některých místech na světě, kde jsou stepy se potom z polopouští stávají pouště. (Braniš, 2006)

Nadměrné zavlažování má za důsledek zasolování půdy, a to hlavně v suchých oblastech, kde se voda rychleji vypařuje. Voda, kterou se zavlažuje, totiž vždy obsahuje malé množství několika různých solí.

Dalším problémem je nadměrné používání strojních hnojiv, pesticidů a jiných látek, které se používají s cílem zvýšení produktivity a urychlení zrání. Problém chemické kontaminace půdy má dvě roviny. První je ta, že škodlivé látky, které se hromadí v rostlinách, jsou takto ošetřovány a dostanou se do lidského organismu. To se stane buď přes přímou konzumaci plodin nebo přes maso domácích zvířat, která jsou produkty krmény. Druhá rovina vychází z faktu, že látky obsažené v hnojivech toxikují faunu a flóru zastoupenou v půdě. Tím dojde k narušení procesů v půdě, které jsou klíčové pro správný obsah živin, kypření a rozklad organické hmoty. (Braniš, 2006)

Používáním těžké techniky dochází k mechanickému ztuhování půdy. Taková půda jen špatně zadržuje půdní vodu a je náchylnější k erozi vodou a větrem. Zároveň se půda čím dál více využívá pro výstavbu nových obydlí, komunikací, dolů a lomů, které nenávratně změní její charakter. Člověk tak spotřebuje velkou část krajiny. (Braniš, 2006)

Produkce potravin je složitý proces, který stojí na čtyřech základních složkách. (Braniš, 2006)

- 1) Jsou to základní zdroje, jako dostatek půdy, osiva, ale i klimatické podmínky a dostatek pracovní síly.
- 2) Dále dostatečné technologické zajištění. Do této složky spadají zemědělské stroje, způsob zpracovávání surovin, šlechtění a skladování.
- 3) Třetí složkou jsou přírodní podmínky, jako dostatek vody, minerálů a prostorů pro ničení a ukládání odpadů.
- 4) Instituce je poslední složkou, do které spadá to, jakým způsobem je produkce potravin řízena, jaká je zemědělská politika v dané oblasti, jaké jsou dotace, organizace atd.

V současné době pozorujeme trend zvyšování počtu obyvatel na Zemi. Abychom zajistili dostatečné množství potravin pro všechny lidi, bude se muset alespoň jedna z těchto složek zlepšit. Víme tedy, že zvyšování počtu obyvatel by mělo být přímo úměrné zvyšování produkce potravin. Zároveň je nám známo, že větší nárůst obyvatel zaznamenávají rozvojové oblasti, které nemají dostatek prostředků na to, aby kultivovali další půdu, která by zajistila dostatek potravy. Dalším problémem, se kterým se potýkají je ubývání vody k zavlažování. Hlavní překážkou je tedy vysoká nákladovost, která je o to vyšší, když zohledníme náklady spojené s ochranou prostředí a jeho šetrným zacházením. Životnímu prostředí by se lépe napomáhalo ve chvíli, kdy by se růst populace značně zpomalil. (Braniš, 2006)

Existují způsoby, jak šetrně zacházet s půdou, vhodně využívat hnojiv a vláhy. Bohužel při současném trendu zvyšování počtu obyvatel bude v příštích letech produkce potravin velkým problémem, se kterým se lidstvo bude potýkat a v oblastech, kde není dostatek prostředků, není vhodné prostředí nebo je zemědělství špatně organizováno, bude docházet k získávání půdy kácením tropických pralesů a jim podobných ekosystémů, což bude mít nedozírné důsledky pro život na celé planetě. (Braniš, 2006)

3.2.3 Ohrožení rozmanitosti druhů života

Vědci se domnívají, že na Zemi existuje 10-100 miliónů druhů různých živočichů a organismů. Ve skutečnosti jde opravdu jen o dohady, jelikož na světě zatím bylo zaznamenáno zhruba 1,8 miliónů druhů. V tomto množství můžeme hovořit o obrovské rozmanitosti, které se odborně

říká biodiverzita. Zároveň z předchozích tvrzení vyplývá, že člověk zná a umí pojmenovat jen malý zlomek toho, co se na zeměkouli vyskytuje a žije. (Braniš, 2006)

Existují dva faktory, které řídí vývoj druhů. Speciace a extinkce neboli vývoj a vymírání. Na naší planetě se vystřídalo zhruba něco kolem miliardy druhů, a střídaly se podle schopnosti přizpůsobit se novým vzniklým podmínkám. Druhy neschopné přizpůsobení vymíraly. Dříve bylo hlavním důvodem, proč k vymírání docházelo, působení nejrůznějších vlivů, jako například klimatické změny, pohyb litosférických desek způsobující sopečnou činnost, zemětřesení, ale i dopady meteoritů a asteroidů. Dnes je tímto ohrožujícím a devastačním vlivem člověk. Když vezmeme v úvahu rychlost vymírání v minulosti, která se odhaduje na 1-3 druhy ročně, dnes se rychlost nejméně stokrát zvýšila. Nejvyšší koncentrace druhů se podle biologů nachází v tropických deštných lesích, které ale posledních několik let padají za obět' těžbařům lesů, kvůli získávání nové půdy pro pěstování plodin. Následkem je postupné mizení přirozeného prostředí pro více než 2/3 druhů naší planety, a tedy jejich postupné vymírání. (Braniš, 2006)

Hlavním důvodem, proč v tak velkém množství druhy ubývají je, že člověk svou činností krajinu nepřirozeně přetváří a mnoho živočichů a organismů potom přichází o vhodná stanoviště. Mezi důvody jistě patří také to, že organismy jsou loveny a sbírány, a to ať už jako potrava nebo jako škůdci a konkurenti. Nepřispívá tomu ani nelegální obchodování s různými druhy exotických druhů zvířat a rostlin. Chemizace a přibývající počet chemických havárií, ovlivňuje organismy, které nejsou vidět na první pohled. Jsou to organismy žijící ve vodě a v půdě. (Braniš, 2006)

Přírodu lze považovat za velice dokonalý stroj, který ví, jak má fungovat, aby zajistil příznivé podmínky pro život všech organismů a živočichů. Neblahým lidským působením však dochází k bleskovému úbytku druhů, který narušuje procesy, které zaručují tohle správné fungování.

3.2.4 Klima

Problematika spojená se změnou klimatu je velice komplexní a rozsáhlá, ve své podstatě, ale jednoduchá. V rámci ní je možné se bavit o dvou rovinách, a to o zesílení skleníkového efektu a narušení ozónové vrstvy. Zajímavé je, že dnes často slyšíme, že oxid uhličitý (CO₂) je v ovzduší špatný. Že vlastně všechny skleníkové plyny (vodní pára, metan, oxid dusný) jednou způsobí katastrofu. Je nutné si uvědomit, že všechny tyto plyny v přírodě byly už dávno před člověkem. Problém ovšem opět nastává ve chvíli, kdy člověk do atmosféry vypouští větší množství těchto plynů. To přesně se dnes bohužel děje. Samotné skleníkové plyny zajišťují to,

aby světlo, které sem doléhá ze Slunce a přeměňuje se na teplo, se při odrazu od Zemského povrchu opět zastavilo a část se vrátila zpět k povrchu. Proto je blíž k povrchu vyšší teplota než v atmosféře. (Braniš, 2006)

Jak již bylo zmíněno, zvýšenou lidskou činností, především spalováním fosilních paliv se výskyt skleníkových plynů v atmosféře rapidně zvyšuje (především CO₂). To má za následek postupné oteplování povrchu Země, a dochází tak k zástupu negativních efektů, které mohou mít pro člověka kritické následky. Oteplení přinese velké změny v klimatických podmínkách, což může přinést extrémní výkyvy v teplotách a srážkách. Mohou se změnit říční toky a také se mohou ovlivnit směry monzunů a mořských proudů. Velkým problémem je zvyšující se hladina oceánů, zvedající se kvůli tání ledovců a termální rozpínavosti. Největší nebezpečí hrozí nízko položených přímořským státům. Se stoupající hladinou se zvyšuje riziko extrémních situací, ve kterých hrozí vyšší výskyt vlnobití, tajfunů apod. Závažné problémy by zakusilo také hospodářství, které je nastavené na určité klimatické podmínky, při jejichž změně by se celé hospodářství muselo adaptovat na nově vzniklou situaci. (Braniš, 2006)

Druhou rovinou je problém s narušováním ozónové vrstvy. Na Zemi skrze sluneční spektrum dopadá určité množství záření, kterému se říká ultrafialové (UV). UV obsahuje složky škodlivé pro život. Ozónová vrstva, která se nachází ve stratosféře nás však před dopadem UV chrání, protože většinu záření pohlcuje. Systém takto může fungovat kvůli přesné rovnováze všech chemických prvků, které jsou k procesu potřeba. Potíž však opět nastává s činností člověka, který (hlavně v historii) hojně používal látky (freon apod.), které ozónovou vrstvu narušují. Největší díra v ozónové vrstvě vznikla nad Antarktidou, to však neznamená problém jenom pro tamní oblast. Globálně vzroste podíl množství ultrafialového záření (přesněji UV-B) na Zemi. Ten je však pro všechny organismy na naší planetě životu nebezpečný. Díky němu se zvyšuje výskyt rakovin kůže a potíží s rohovkou. (Braniš, 2006)

I když byl výskyt ozónové vrstvě škodlivých látek značně eliminován, jsou to látky velice stabilní a v ovzduší vydrží desetiletí. Ozónová vrstva tedy bude i v budoucnu stále narušována.

3.2.5 Využívání a znečišťování vody

Voda je jednou z nejdůležitějších látek na Zemi. Nebýt ní, tak by zde nebyl život, neboť veškeré organismy se skládají převážně z vody (tedy i ty, které produkují kyslík). Voda je nedílnou součástí všech živých organismů. Její koloběh zároveň souvisí s atmosférickými procesy. Největší vodní plochou na světě jsou oceány. Oceány ovlivňují podnební podmínky přímo v místě oceánu, ale i na pevnině. Existují další zdroje vody, jako podzemní, ledovcová, půdní,

říční, jezerní, ale také pára z vody, která se nachází v atmosféře. Skoro všechna voda na naší planetě je z části znečištěná. Do vody se časem přimíchávají a rozpouští různé sloučeniny a příměsi. (Braníš, 2006)

Činností člověka se do vody různými způsoby dostávají nepřírodní příměsi, které vodu znečišťují a dělají z ní vodu zdraví škodlivou. Nemusí to znamenat, že po kontaminaci voda okamžitě způsobuje otravu, ale látky z ní se mohou kumulovat v tělech živočichů či rostlin, a nakonec po konzumaci člověkem se zvyšuje jejich celkové množství, které se později negativně projeví na zdraví člověka. Voda je i zdrojem šíření různých nakažlivých nemocí a parazitů. Mezi nejčastější způsoby znečišťování vod lze zařadit průsaky nežádoucích látek z půdy, kontaminace vod z průmyslových odpadních vod a havárie nádrží s toxickými kapalinami. (Braníš, 2006)

Vody, které jsou kontaminovány hnojivy z polí, odpadem ze septiků z lidských obydlí, mycími a pracími prostředky, trpí nadbytkem látek a živin, které nejsou žádoucí pro život ve vodě. Jsou to především dusičnany a fosforečnany, které tyto látky obsahují. Proces přesycení živinami se nazývá eutrofizace. Takto živinami přesycená voda spotřebovává potřebný kyslík, který umožňuje fungování podvodního ekosystému (dýchání a rozklad odumírajících těl). V takových vodách, bez kyslíku je život značně omezen a může dojít až k úplnému zničení původního vodního ekosystému. (Braníš, 2006)

Člověk však vodu neovlivňuje pouze jejím znečišťováním. Existuje řada dalších lidských zásahů do vodních toků, které vedou k různým negativním vlivům jak na krajinu, tak i na člověka samotného. Mezi ně patří odvádění vody ze zamokřených ploch, narovnání koryt řek a potoků, které vede ke zrychlení průtoku vody, které je potom nedostatek a zároveň se méně vody dostane do podzemních zásobáren. Člověk taky zasypává slepá ramena řek, kde žije mnoho různých druhů, které tím ztrácí své přirozené prostředí a tedy mizí. Kvůli zlepšení úrodnosti půdy v některých částech podhůří se tyto plochy odvodnily. Ztratila se zadržovací schopnost lesů a luk a vydatné pršení způsobuje záplavy. Člověk buduje na řekách přehradu a jezy, které negativně ovlivňují původní ekosystémy a zapříčiňují nepřírodní kumulaci vody. (Braníš, 2006)

Praktická část

4 Zachraňme planetu!

Jsou různé možnosti, jak rozvíjet postoje životního prostředí, dlouhodobě, během celého roku.

Jedna z možností je krátkodobý kurz.

4.1 Popis a cíl

Projekt Zachraňme planetu! byl navržen pro studenty prvního a druhého ročníku na střední škole. Program projektu je koncipován tak, aby byl pro účastníky zážitkový, ale také co nejvíce naučný. Stěžejním tématem je řešení enviromentálních problémů, které jsou v dnešní době všem ne zcela známé. Účastníkům budou představeny a budou s nimi dále pracovat.

Program na kurzu je strukturován na dopolední, odpolední a večerní část. Dopolední a odpolední část je plně připravená a organizovaná lektory. Večerní část je však spíše v režii učitelského doprovodu. V rámci projektu je však i na večer něco připraveno. Je to však program, u kterého lektori zpravidla nemusejí být. Je to z důvodu pracovní doby, která lektorům končí obvykle v 17:00. Na večery jsou tedy nachystané různé tematické filmy, které si třída může pustit, a které se stahují k jednotlivým programům, které zažijí během dne.

Studenti si během kurzu budou moci vyzkoušet různé pohybové, strategické a výtvarné aktivity. Program bude obohacen i o filmové snímky a dokumenty, které téma podtrhnou. Na kurz jsou zařazeny aktivity hlavně skupinové, kde budou studenti muset spolupracovat, ale i aktivity individuální. Kurz je plánovaný na červen, protože některé aktivity vyžadují teplejší počasí.

Materiál je v režii SEV Švagrov, který je na podobné kurzy velice dobře vybaven. Na Švagrově je možno využít potřeby a materiály, které mají ve svých skladech. Je tam i zázemí technické, tzn., že není problém kdykoliv použít techniku, jako notebook, tiskárnu nebo projektor (i pro více skupin).

Celý kurz bude vedený pěti lektory, kteří jsou na Švagrově stabilně zaměstnáni. Projekt neobsahuje aktivity, které by v takovém počtu nebyly proveditelné. Pokud ano, je možné využít i externisty, které má k dispozici Středisko volného času Šumperk.

4.1.1 Rozpočet

Viz Příloha 2

4.1.2 Cíle

Cílem projektu je podpořit rozvoj motivace u studentů pro řešení environmentálních problémů, a to pomocí silných zážitků z jednotlivých aktivit. Zároveň také, aby studenti porozuměli problémům životního prostředí a byli schopni navrhnout možná řešení a také uplatnit dílčí změny ve vlastním životě.

K naplnění těchto cílů bude sloužit zážitkově environmentální program, který je pestrý a vyvážený. Je složen z aktivit výtvarných, edukativních, pohybových, strategických i psychicky náročných. Studenti zažijí jak aktivity individuální, tak i skupinové.

4.2 Cílová skupina a počet

Projekt je cílen pro studenty prvních a druhých ročníků středních škol. Je určen pro jednu třídu+ pedagogický dozor (30 studentů + 2 dospělých).

4.3 Místo a doba realizace

Místem realizace projektu je Středisko ekologické výchovy Švagrov (viz Příloha 13). Středisko bylo vybudováno s cílem zprostředkovávat informace a vzdělávat o tom, co je potřeba k zodpovědnému chování k životnímu prostředí. Toto středisko spadá pod Středisko volného času Doris Šumperk, které nabízí řadu nejrůznějších zájmových kroužků. SEV Švagrov potom nabízí možnost pobytové a příležitostné činnosti. „Samotné středisko ekologické výchovy pracuje v oblasti environmentální výchovy 20 let. Po celou dobu se zabývá hlavně denními výukovými programy pro děti předškolního a školního věku. Pořádá pravidelně Den Země, Den vody, organizuje biologické olympiády, vyhlašuje soutěže výtvarné a fotografické, ve spolupráci s CHKO Jeseníky připravuje jarní a podzimní festivaly ptactva, vyrábí výukové pomůcky.“ (Úvodní informace, 2021)

Projekt navrhuji tak, aby byl realizován ke konci školního roku. V pozvánce mám přímo uvedené datum, ale termín v samotné práci je variabilní.

4.4 Propagace

Leták

Viz Příloha 3

Email

Email (viz Příloha 4) je koncipován pro ředitele středních škol, případně pro učitelské sbory, kterým přijde do emailových schránek a budou moci nabídku využít.

4.5 Realizace

Harmonogram

Viz Příloha 5

Dramaturgie

V pondělí v 10:30 studenti přijíždějí autobusem na Švagrov. Hned po příjezdu se usadí v jídelně, kde jsou lektorem poučeni o bezpečnosti. Následně se jim ukazují pokoje a oni se mohou ubytovat. Než začne tematický program zaměřený na enviromentální problémy je třeba, aby proběhla 1. aktivita, kde se studenti seznámí s prostředím.

Na úvod tematického programu jsou studenti přivítáni na konferenci Mezinárodního svazu ochranu přírody (IUCN). Tam jsou představeni jednotliví lektoři. Tato část je o tom, říct studentům strukturu kurzu, aby studenti věděli, čeho se jednotlivé programy budou přibližně týkat. Na konferenci je jim také řečeno, že se budou účastnit stáže, na které se seznámí se závažnými enviromentálními problémy. Následuje seznamování s instruktory. První večer je nachystáno promítání filmu, který se vztahuje k tématu dalšího dne.

V druhém dni jsou studenti přivítáni lektory, kteří jsou v přestrojení za ochránce druhů. Ti jim říkají, že s nimi prožijí první den jejich stáže a začínají s programem. Dříve než začnou s první aktivitou, lektoři si se studenty povídají o tom, co viděli ve filmu minulého dne. O čem byl, jaké to v nich zanechalo pocity a podobně. Potom probíhají aktivity podle harmonogramu.

Studenti už si mohou ráno 3. dne povšimnout, že u snídaně je k dispozici pouze voda. Studenti jsou přivítáni opět lektory, ale tentokrát jsou v přestrojení za africké obyvatele, kteří se představují studentům. Ti sehrají scénku, ve které tančí domorodý tanec, který uvolní po ránu atmosféru. Poté začíná program podle harmonogramu.

Na další den se přeneseme do roku 2100, kdy na zeměkouli žije přibližně 14 miliard lidí. Na setkání 4. dne jsou studenti v určený čas přivoláni sirénou. V místnosti, kde se setkávají je čekají lektoři, kteří představují krizový tým pro řešení krize přelidnění. Studenti se v tu chvíli musí vžít do role lidí, kteří řeší dílčí problémy spojené s tímto fenoménem. V první řadě je potřeba vyřešit, kam všechny lidi ubytovat, protože velké množství lidí je bez domova. Dalšími komplikacemi jsou potrava a voda. Dále přicházejí strasti spojené se spalováním fosilních paliv a zvyšování emisí v ovzduší. Po úvodní scéně začínají jednotlivé aktivity.

Poslední den se studenti společně ocitají znovu v prostředí konference, která je však nyní připravena na prezentace, které studenti vytvořili. Po odprezentování už následuje balení, zhodnocení týdne, evaluace a odjezd domů autobusem, ve 13:30.

4.6 Popis aktivit

1.den

1.aktivita-seznámení s prostředím

Cíl:

- Účastníci budou znát prostor kolem sebe a budou vědět, jak se jednotlivé místnosti na Švagrově nazývají. Aktivita jim pomůže zorientovat se a poznat, které místa, k čemu slouží.

Popis aktivity:

Účastníci se vžívají do rolí architektů, kteří se snaží co nejpřesněji vytvořit požární plán. Rozdělí se do tří skupin architektů, kteří se snaží, co nejlépe budovu a okolí zakreslit na velký flipchartový papír. Budova má tři patra a na každé patro připadá jeden papír. Na Švagrově má každá místnost své pojmenování. Například Včelín, Mraveniště, Art dílna apod. U starších skupin je dobré nechat každou skupinu vytvořit celý plán. U mladších skupin je možno nechat jednu skupinu dělat jedno patro.

Po vytvoření plánu každá skupina dostane svého průvodce, se kterým si celou budovu a areál společně projdou. Průvodce jim ukazuje technické věci, jako typ a využití jednotlivých místností. Zároveň účastníky upozorňuje na bezpečnostní opatření a pravidla, která jsou třeba dodržovat, aby nedošlo k problémům a zraněním.

Pomůcky:

Fixy, tužky, pravítka, flipchartové papíry 4ks

Časová dotace:

1 hodina 30 minut

2.aktivita-tisková konference

Cíl:

- Studenti se seznámí s tématem celého týdne.
- Studenti budou znát jméno každého lektora, který je bude provázet celým týdnem.
- Studenti se aklimatizují a naladí na téma kurzu.

Popis aktivity:

Motivace je taková, že se odehrává tisková konference organizace pro ochranu přírody. Je totiž očekávaná stáž, které se mají studenti zúčastnit. Hlavní vedoucí organizace tedy odpovídají na otázky, které jim studenti pokládají.

Lektoři připraví Včelín, aby vypadal jako místnost, kde proběhne tisková konference. Je třeba mít připravenou místnost. Ideálně mikrofon (nejlépe funkční, ale stačí i vypnutý) a připravené otázky, které se na začátku aktivity, při příchodu studentů mezi ně rozdají.

Otázky jsou očíslované, takže se začíná od první otázky, na kterou se nahlas zeptá ten, který ji drží v ruce. Lektoři ví, kdo na kterou otázku má odpovídat, proto využije svůj čas, kdy mluví, aby se představil a odpověděl na otázky typu: Co nás na kurzu čeká? Budeme muset běhat? Bude nějaká drsná noční hra?

Otázky jsou sestaveny tak, aby se studenti jednak dozvěděli, co se bude na kurzu dít, ale také, aby se uvolnila atmosféra a nervozita. Proto je dobré mít připravené i vtipné a trapné otázky, které k tomu pomohou.

Pomůcky:

Věci na výzdobu, mikrofon, připravené otázky na papírcích.

Časová dotace:

20 minut

3.aktivita-seznámení se stážisty**Cíl:**

- Cílem je podpořit studenty ve sdílení a pomoc k navození bezpečné atmosféry.
- Každý student poví, s čím na kurz přichází a co očekává.

Popis aktivity:

Lektoři vytahují emoční karty nebo karty Dixit. Rozdají je na podlahu a studenti mají za úkol si jednu z nich vybrat, aby odpovídala tomu, jak se zrovna cítí, a v jakém jsou rozpoložení. Následně by měl každý student mít prostor sdělit ostatním, proč si takovou kartu vybral. Jakmile všichni domluví, odloží své karty a následuje seznamovací kolečko. V něm každý student má říct, jak se jmenuje, co od kurzu očekává a co by chtěl na kurzu zažít.

Pomůcky:

Emoční karty nebo karty Dixit

Časová dotace:

30 minut

2. den**1.aktivita – Odkrývací kvíz****Cíl:**

- Studenti dokážou poznat několik druhů zvířat, které jsou v ohrožení vyhynutí.
- Studenti respektují pravidla a soutěží jako skupina.
- Studenti jsou schopni sdělit vlastními slovy, z jakých důvodů zvířatům hrozí vyhynutí.

Popis aktivity:

Studenti se rozdělí do dvou skupin. Lektor je uvede do soutěže, která má odhalit jejich obecné znalosti zvířat. Řekne, že v divoké přírodě většinou nelze zvíře pozorovat ve své plné kráse, ale z části skryté. Proto v této aktivitě bude mít navrch ten tým, který dokáže rozpoznávat zvířata z malých dílků.

Na plátně před studenty se přes projektor promítá čtvercová síť se souřadnicemi A-J;1-8 (viz Příloha 6). Pod ní je ukryto 10 obrázků, které skrývají různé tvory naší planety. Týmy si na začátek losují, kdo začne. Ten tým, který začíná, odkrývá první pole. Vždy po odkrytí mají možnost se poradit a říct svůj tip. Musí však dávat pozor, aby nikdo tip nevykřikl nahlas. Jakmile je tip zaznamenán lektorem. Je brán jako závazný. Poté je zvíře buď odhaleno, v případě, že tip byl správný, nebo je na řadě druhý tým, který odkrývá políčko. Tým může klidně tip vyslovit nahlas dřív, než odkrývá pole, avšak pokud neuhodne, nemůže potom po odkrytí pole už hádat, a na řadu přichází druhý tým.

Po každém uhádnutí zvířete má daný tým bod. Při dalším obrázku začíná odkrývat druhý tým.

Po aktivitě se účastníků lektor zeptá, co mají tato zvířata společného. Důležité je, aby si studenti uvědomili, že jsou to zvířata, kterým hrozí vyhynutí a na celém světě jich zbývá jenom několik set až tisíc kusů. Poté se studentů lektor ptá, z jakých důvodů jsou zvířata ohrožená, a proč vymírají. Zaznít by mělo pytláctví a lov, odlesňování a ztráta přirozených stanovišť. Lektor se zeptá na otázku „Kolik je na světě druhů (rostlin i živočichů, o kterých víme), kterým hrozí vyhynutí?“. Kdo chce může říct nahlas svůj tip. Lektor se ptá i na to, co můžeme udělat my, obyčejní lidé, abychom napomohli k ochraně některých druhů.

Pomůcky:

Notebook, dataprojektor, plátno, stažené fotky s ohroženými zvířaty, program na postupné odkrývání fotek.

Časová dotace:

45 minut

2.aktivita – Co je to biodiverzita?

Ukázat místa na světě, která jsou bohatá na život, ale díky činnosti člověka jsou momentálně ve smrtelném nebezpečí. Amazonský prales, Oceán-rybolov, Ledovce.

Cíl:

- Studenti dokážou pojmenovat oblasti, které jsou bohaté na život, ale jsou ohroženy lidskou činností.

Popis aktivity:

Studenti se rozdělí na 4 skupiny. Každá skupina sedí v jedné místnosti v kruhu. Na podlaze uprostřed leží laminované obrázky s různými místy na světě, kde je ohroženo mnoho druhů. Na hromádce vedle jsou lícem dolů položené kartičky, na kterých jsou názvy oblastí a potom různé charakteristické texty k jednotlivým oblastem. Studenti si po jednom berou kartičku, a snaží se ji přiložit ke správné oblasti. V průběhu přiřazování je lektor opravuje, popřípadě napovídá v případě potřeby. Lektor poté přinese na velkém papíře velikosti A2 slepou mapu světa. Na tu potom studenti upevní jednotlivé oblasti i s danými charakteristikami. Kartičky studenti připevňují lepicí hmotou.

Pomůcky:

Mapky + názvy míst, obrázky ohrožených tvorů, cedulky s textem k jednotlivým oblastem, lepicí hmota. Slepá mapa světa na papíře A2.

Časová dotace:

25 minut

3.aktivita – Plakát s ohroženou oblastí.

Cíl:

- Studenti vědí, jaké problémy se vyskytují v jednotlivých postižených oblastech.
- Studenti dokážou spolupracovat na společném projektu.
- Studenti zpracují graficky zajímavou práci, ze které bude i bez čtení znát, čeho se týká.

Popis aktivity:

Studenti se rozdělí do pěti skupin. Každá skupina dostane k dispozici tablet nebo notebook a zadané téma. Všechny témata se týkají ohrožené biodiverzity, ale každá na jiném místě.

- 1) Deštné pralesy
- 2) Ledovcová Antarktida
- 3) Mokřady
- 4) Korálové útesy
- 5) Ostrovy

Skupiny mají za úkol během hodiny vytvořit plakát, který bude hlavně graficky zpracován (obrázky, malůvky aj.). Může být podpořen textem, ale spíš bodově. Cílem je, aby po ukončení práce bylo na první pohled jasné, čeho se plakát týká. K dispozici skupinám jsou kromě techniky i pastelky, fixy a jiné potřeby. Plakát by měl mít velikost alespoň A3.

Po ukončení práce si skupina zvolí svého řečníka/y, který ostatním představí, co vytvořili.

Pomůcky:

Papíry A3, psací potřeby, notebook nebo tablet pro každou skupinu.

4.aktivita-zachraňte Borneo**Cíl:**

- Účastníci poznají problém spojený s pěstováním olejových palem v oblasti Bornea.
- Každý účastník bude schopen popsat v čem problém spočívá, a jaké má dopady na místní obyvatelstvo, faunu a floru.
- Studenti chápou, že jsou schopni přispět k zastavení kácení pralesů tím, že přestanou kupovat produkty, které obsahují palmový olej.

Popis aktivity:

Borneo je rozděleno čtvercovou sítí na území. Na některých územích je jen prales a je potřeba je odkoupit. Vytěžené dřevo lze prodat. Jiné patří domorodému obyvatelstvu, které na nich farmaří. Tyto oblasti jde vykoupit jen ve výjimečných případech. Pokud se odkup nezdaří, je třeba přistoupit k nelegálním aktivitám (násilné zabrání). Jakmile společnosti získají pro sebe nějaké území, je třeba ho osázet palmami, aby plantáž vydělávala. Za každou osázenou plantáž na konci sezony, obdrží, takovou sumu, která byla předem na čtverci uvedená.

Cílem hry je mít na konci hry co nejvíce peněz a plantáží s palmami. Každý tým si zvolí jednoho стратега, který řídí aktivity svého týmu. Měl by to být člověk, který má organizační schopnosti, protože je náročné zkoordinovat vše potřebné.

Získání peněz

Na začátku hry má každý tým 1000 \$. Peníze lze získat tak, že po odkoupení území s pralesem je potřeba jej vykácet a dřevo prodat. K tomu slouží přepravka, do které je po zakoupení území potřeba nasbírat dřevo, tak, aby přepravka byla plná (na dražších územích je potřeba nasbírat větší počet přepravek). Je to velice výhodné, protože za prodané dřevo se získá 80% ceny pozemku.

Peníze lze získat výrobou palmového oleje. Z každé plantáže, kterou se podařilo týmu osázet, dostane tým přesně danou částku.

Obsazení území

Území lze získat několika různými způsoby.

Nejjednodušší je území odkoupit. Tam, kde se nachází pralesy je velká pravděpodobnost, že se odkup podaří. Hráč, který přišel území koupit hodí kostkou, a pokud padne 3–6. Podařilo se mu obchod ujednat, zaplatí a území je jeho společnosti. Pro označení vlastníka na velké mapě se užívají barevné špendlíky. Pokud se však nepodaří číslo hodit, území se vykoupit nepodařilo je jasné, že v tu sezónu už se území legálně vykoupit nepodaří. V tu chvíli je možné území vypálit. Je potřeba zaplatit úředníkovi 80 % z ceny území jako úplatek a potom rozdělat oheň, který bude 2 minuty hořet. Poté je prales vypálen a tým se tak zmocňuje území a může z něj udělat plantáž.

S územím domorodých obyvatel je to složitější. Musí se dojít za náčelníkem domorodců a u něj hodit kostkou. Pokud se hodí 5 nebo 6, prodej se zdařil a území je prodáno. Pokud však ne, náčelník se rozhodl území tuto sezónu neprodat. Potom lze území vesničanů přebrat násilím. To probíhá tak, že je potřeba opět zajít k úředníkovi a zaplatit 110 % z ceny území. Od úředníka potom dostanou 20 špejli. Každý hráč může nést pouze jednu špejli. Jdou za náčelníkem a házejí dvanácti stěnou kostkou. Pokud hodí náčelník více, špejli přelomí a hráč odchází. Pokud hodí více hráč, špejli namočí do červené barvy a odchází. Jakmile mají 6 červených špejli, vesnice je přemožena a přechází do vlastnictví společnosti.

Může nastat zmatek v tom, které území ještě odkoupit lze, a které ne. K tomu slouží bílé a černé špendlíky. Pokud odkoupit lze, je tam bílý. Jakmile už prodej v dané sezóně uskutečnit nelze, je

tam černý. Jakmile je na mapě černý špendlík, je potřeba donést potvrzení buď od ohniště, nebo od náčelníka, že se povedlo nelegálně území získat.

Osázení plantáže

Výsadba olejových palm vyžaduje dvě věci. Připravené dřevěné kolíky s jednou ostrou hranou a provázek. Aby se podařilo vysadit plantáž, musí hráči zapíchat kolíky do země a natáhnout mezi nimi provázky. Každé území má jiný předepsaný řád, jak plantáž vysadit. Tento řád je vždy uveden na kartičce o vlastnictví území. Kolíky a provázky jsou vzdálené od základního stanoviště, a každý hráč může nést pouze jednu věc. Jakmile je jednou plantáž osázená, nese výnos. V dalších sezónách už není potřeba znovu plantáž stavět, ale je potřeba hnojit. Hnojivo představují proužky fáborků, které se věší na provázky. Čím víc fáborků visí, tím větší je výnos (max. 5 na jednom provázku).

Střídání sezón

Během hry se střídají sezóny, mezi kterými dochází ke sklizni a získávání peněz. Jedna sezóna trvá 30 minut. Potom následuje 10 minut meziobdobí, ve kterém se vyplácí peníze, odstraňují se fáborky z provázků a upravují se strategie. Za celou hru je dobré otočit alespoň 3 sezóny.

Závěr

Na konci se zhodnotí snažení obou týmů. Sečtou se veškeré peníze, které mají, a k tomu se přičte hodnota všech území, které se jim podařilo osázet. Tým, který má hodnotnější celkový majetek vítězí.

Po takovéto aktivitě dáme účastníkům čas na to, aby vydechli a občerstvili se. Potom se se studenty posadíme do kruhu a ptáme se na otázky typu, jak jste se cítili v roli palmové společnosti? Co bylo nejtěžší? Co ve vás aktivita zanechala? Jak moc si myslíte, že se hra přibližuje realitě?

Pomůcky

1x velká mapa Bornea s rozdělenými územími, 4x malé mapy Bornea s územími, barevné špendlíky-červené, modré, bílé a černé. Špejle, kolíky, provázky, kostky-šestistěnné, dvanáctistěnné, herní peníze, fáborky, zápalky, něco na podpal, červená barva, kartičky s jednotlivými územími.

Časová dotace:

2 hodiny

3.den

1.aktivita-modrá planeta

Cíl:

- Studenti se po ránu proberou a rozhýbou.
- Studenti si uvědomí, kolik je na světě vody, která je pro člověka nepoužitelná.

Popis aktivity:

Studenti se ráno sejdou ve Včelíně, kde si sednou do kruhu a každý z nich dostane modrý papír (A4). Sdělíme jim, že papíry představují veškerou vodu, která je na planetě Zemi přítomná. Jejich úkolem bude papír položit někam do prostoru, a postavit se na něj tak, aby se žádnou částí těla nedotýkali podlahy.

Lektor jim poté sdělí, že většina vody na Zemi je v mořích a oceánech, a to je voda slaná, která se nedá (bez náročných technologických úprav) využít. V tu chvíli jim odstraníme asi třetinu papírů, a studenti mají znovu tentýž úkol. Postavit se na zbylé papíry, aniž by někdo stál bokem.

Aktivita pokračuje podobně. Další zdůvodnění může být takové, že množství pitné vody je ukryto v ledovcích (odebereme další papíry) a nakonec můžeme říct, že další nedostupná voda je ta, která je ukryta příliš hluboko pod povrchem. Je důležité sledovat situaci a odebírat adekvátní množství papírů.

Po každém odebírání by skupina měla mít čas, aby se přeskupili. Pokud se vyloženě někomu nebude dařit se na papíry dostat tak, aby nepadal, může ho lektor posadit. Není to problém, může to být odůvodněno tím, že díky nedostatku pitné vody každý den umírá několik tisíc dětí.

Po skončení aktivity je dobré si se studenty ještě sednout a zrekapitulovat, co se dozvěděli. V jakých podobách se na Zemi vyskytuje nezávadná voda a kolik procent z celkového množství ji na planetě je. Je možné předvést poměr na kusu modrého papíru. Pokud by bylo 30 studentů, 1 % je 1/3 modrého papíru.

Pomůcky:

Modré papíry A4

Časová dotace:

30 minut

2.aktivita-vlastní spotřeba

Cíl:

- Cílem je objasnit studentům kolik vody průměrně spotřebovávají a kolik ji ve skutečnosti potřebují.
- Cílem je, aby studenti přišli na to, že voda není nevyčerpatelná, a že ne všechnu vodu, kterou spotřebují, nezbytně potřebují.
- Podpořit studenty v empatii k lidem na světě, kteří mají špatný přístup k vodě.

Popis aktivity:

Na začátek aktivity se se studenty bavíme o tom, při jakých činnostech běžně používají vodu. Po tom, co padne pár návrhů, studentům rozdáme tabulky viz příloha 2. Do tabulky si účastníci mají zapisovat všechny činnosti při kterých spotřebovávají vodu. Do druhého sloupce potom odhad, kolik litrů na tu danou činnost spotřebují vody. Potom všechny čísla z druhého sloupce sečtou, a dostanou tak číslo, které odpovídá jejich denní spotřebě vody.

Na zapisování jim dáme dostatek času a během něj je dobré mezi studenty chodit, povzbuzovat je, případně pomáhat, aby se nezasekli při vymýšlení. Je na lektorovi, jak moc bude do aktivity zasahovat. Poté studenty rozdělíme do malých skupin (po 4–5). V nich mají za úkol si sdělit, kdo má jakou denní spotřebu, a udělat z ní skupinový matematický průměr. Je důležité se ujistit, že všichni ví, jak na to.

Jakmile bylo dostatek času na výpočet, bere lektor flipchartový papír nebo tabuli, na kterou napíše výsledné, zprůměrované, čísla každé skupiny. Mezi čísla zpravidla nebývají velké rozdíly. Průměr se většinou blíží opravdu skutečné průměrné spotřebě českého obyvatelstva. Je možné udělat i celkový průměr celé třídy (všech malých skupin). Potom je dobré také napsat všechny činnosti, které měli jednotlivci na papírech.

Na konci je dobré uvést na pravou míru, kolik je zapotřebí vody na ty činnosti, které si studenti zapsali (představy bývají často velmi zkreslené). Využít je možné tabulku v příloze č.4. Je také dobré zmínit, že průměrná spotřeba v České republice je okolo 90 litrů na osobu. Podle některých organizací je množství potřebné pro pokrytí základních lidských potřeb 20-50 litrů. Lektor se studenty diskutuje o tom, že s tak malým množstvím vody rozhodně nejsou lidé schopni dělat všechny činnosti, které jsme sepisovali na papíry. Navíc někteří lidé musejí vyžít ještě s menším množstvím. Co to asi pro takové lidi znamená?

Pomůcky:

Flipchartový papír nebo tabuli, psací potřeby, tabulky pro zapsání činností a spotřeby (viz Příloha 7), tabulka s průměrnou spotřebou (viz Příloha 8).

Časová dotace:

30 minut

3.aktivita-koupel pro Mosambik

Cíl:

- Podpořit empatii studentů vůči lidem, kteří trpí nedostatkem vody a podpora motivace pro šetření vody.
- Zároveň je cílem posilování spolupráce ve skupině.
- Silným zážitkem studenty přimět k tomu, aby zhodnotili, jestli vodu, kterou využívají opravdu nezbytně potřebují.
- Silným zážitkem demonstrovat, co musejí někteří lidé podstoupit, aby získali vodu, kterou my máme volně dostupnou.

Popis aktivity:

Studenti se sejdou ve Včelíně, kde na dataprojektoru pouštíme krátké emotivní video o lidech v oblastech, které trpí fyzickým nedostatkem vody. Po shlédnutí videa se účastníky ptáme, jaké emoce v nich při sledování vyvstávaly. Po krátkém sdílení emocí lektor říká, že jednou z hlavních potřeb člověka je dodržování hygienických návyků. U nás je to otázkou otočení kohoutku, ale u nich je to proces, při kterém je potřeba vodu nanosít a mnohdy na základní hygienu ani voda nezbuďe. Společně určíme množství vody, které všichni jedinci ve třídě, dohromady spotřebují na jeden den sprchování/koupání. Lektor říká, že třída bude mít možnost vyzkoušet si, jaké by to bylo si takové množství vody obstarat v zemích, kde se voda musí složitě shánět.

Skupina se nedělí do týmů, ale táhne za jeden provaz. Mají za úkol dostat domluvené množství vody do strmého kopce (vzdálenost je určena podle počtu účastníků). Na každého účastníka by mělo připadnout alespoň 15–20 metrů. Vodu budou nosit v PET lahvích (2 nebo 1,5 l), které budou izolepami spojené do balení po čtyřech. Vodu budou nabírat v potoce, který protéká hned pod kopcem. Na kopci je zbudovaná improvizovaná sprcha, ve které se na konci aktivity může každý opláchnout. Jeden lektor nahoře počítá nanošené litry. Lektor dole zajišťuje správný technický chod plnění lahví a zajišťuje materiál na opravy balení v případě potřeby.

Je úplně v moci skupiny, jakou strategii si domluví. Jestli flašky budou nosit jenom někteří, budou se střídát, anebo udělají dlouhý řetěz a náklad si budou předávat. Jediné, co lektor může ovlivnit je rychlost, kterou budou muset upravovat podle situace. Na začátku si skupina zkusí tipnout čas, za který by mohli stihnout vodu nanosit. Lektor potom může z času ukrajuvat a zdůvodňovat to reálnými hrozbami, které se v daných oblastech stávají. Takovou situací může být například rozbitá pumpa, která čerpá vodu, nebo přílišné sucho, kdy voda pro všechny není vůbec. Každá taková situace může odebrat nějaký čas, který by měl studenty motivovat ke zvýšení tempa.

Lektor by měl být s úpravou časů opatrný. Je potřeba dobře odhadnout rozpoložení skupiny, aby nedošlo k překročení fyzických nebo psychických hranic některých jedinců.

Aktivita končí ve chvíli, kdy se studentům podaří nanosit potřebné množství vody. Může se stát i to, že studenti nebudou mít pocit, že aktivitu jsou schopni zvládnout. Tu chvíli je třeba umět odhadnout a včas aktivitu ukončit, aby nedošlo k úplnému rozvratu ve skupině a celkové demotivaci.

Pomůcky:

PET lahve (2 l nebo 1,5 l), izolepy, trychtýř, improvizovaná sprcha (konev).

4.aktivita – Virtuální voda

Cíl:

- Cílem aktivity je demonstrovat studentům rozdíl mezi zeměmi, které pěstují bavlnu, a tím studentům objasnit pojem virtuální voda.
- Studenti rozumí, že mohou podporovat země, kde využívají vodu šetrně tím, že při nákupu volí jejich produkty.

Popis aktivity:

Studenti se rozdělí na skupiny. Každá skupina bude představovat jednu velmoc na pěstování bavlny. Čína, Indie, Uzbekistán a Sýrie. Budeme vycházet z tabulky největších producentů bavlny (viz Příloha 9). Víme, že Čína je největším producentem bavlny na světě. Zároveň potřebuje nejméně vody na vyprodukování takového množství. To ji staví do zvýhodněné pozice. Proto i ve hře bude skupina, která bude zastupovat Čínu zvýhodněná. Stejným principem budou odstupňovány i ostatní týmy. Každá velmoc bude mít odlišně objemné nádoby, do kterých budou muset dostat odlišné množství vody, podle tabulky (potřebná voda k pěstování bavlny).

Výhoda bude spočívat v tom, že jakmile se hra odstartuje, každá velmoc bude mít ve své nádobě od začátku odlišné množství vody. To se bude určovat podle, kolik srážek daná země v tabulce má. Tzn., že Čína, která potřebuje celkové množství 718 mm (představme si to jako 5 l kýbl) má ze srážek už více než polovinu nádoby zaplněnou. Studentům tedy stačí donést necelých 2,5 l vody k tomu, aby nádobu naplnili a inkasovali tak za sklizenou úrodu. Naproti tomu Sýrie bude mít nádobu skoro dvakrát objemnější než Čína, a navíc na dně bude mít minimum vody z deště.

Cílem každé skupiny je tedy vypěstovat, co největší množství bavlny. Tu vypěstují v několika krocích.

- 1) Každý tým má svou nádobu, kterou musí zaplnit vodou po vyznačenou rysku. Každý stát má jinou startovní pozici v podobě zvýšené hladiny v nádobě podle tabulky. Nabírat vodu z potoka mohou, jakkoliv a do čehokoliv, co mají zrovna u sebe (na sobě). Jakmile mají nádobu plnou po rysku, přesouvají se ke kroku č.2.
- 2) Musejí získat ping-pongový míček, který se nachází na dně trubky s dírami (viz Příloha 10). Trubka je přiložená k zemi a míček je umístěn na dně. Míček získají tak, že společnými silami zacpávají dírky, a současně vlévají vodu do trubky. Se stoupající hladinou stoupá i míček, který lze vytáhnout, jakmile je na okraji. Používají vodu, kterou předtím společně nashromáždili. Pokud se jim podaří vytáhnout míček s pomocí vody, kterou si přinesli, budou odměněni dvojnásobným množstvím bavlny při sčítání. Pokud ne, dostanou pouze body za jednu várku bavlny.
- 3) Poté se cyklus opakuje až do konce hry.

Pomůcky:

4x trubka s dírami, 4x kýbl, pingpongové míčky.

Časová dotace:

1 hodina 30 minut

4.den

1.aktivita – Stavba věže

Cíl:

- Studenti chápou, že při přelidnění je jeden z hlavních problémů, je nedostatek prostoru pro ubytování lidí.
- Studenti spolupracují na stavbě a společnými silami staví věž.

- Na jednoduché aktivitě demonstrovat, že stavění do výšky s sebou nese komplikace.

Popis aktivity:

Na začátku se lektor představí, jako šéf architektonické firmy, která dostala za úkol navrhnout co nejvyšší budovu, která pojme co nejvíce lidí. Na Zemi už totiž není dostatek místa, aby se stavělo do šířky, ale musí se stavět do výšky.

Studenti proto dostávají k dispozici špejle, izolepu, nůžky, papír, tužku a provázek, aby za pomoci toho vytvořili co nejvyšší model budovy. Klíčová je výška a čas. Protože tento problém je potřeba vyřešit velice brzy.

Studenti mají 5 minut na vymyšlení co nejlepší strategie stavby. Poté mají dalších 15 minut na samotnou stavbu. Kdo má po 15 minutách nejvyšší věž, která je schopná minutu stát, aniž by se jí kdokoliv dotýkal, nebo byla jinak podpírána, je vítěz.

Pomůcky:

Špejle, izolepa, nůžky, provázek, papíry A4, tužka.

Časová dotace:

30 minut

2. aktivita – Jídlo a voda

Cíl:

- Cílem aktivity je pomoci objasnit studentům problematiku spojenou s nárůstem obyvatelstva a podpořit spolupráci ve skupině.

Popis aktivity:

Studenti se rozdělí na 4 rovnocenné skupiny. Jejich cílem je zajistit co nejvíce potravy pro vzrostlý počet obyvatel. Hra se hraje na čtyři roční období po dobu tří let. V každém období jsou jinak vzácné různé druhy potravin. Na jaře jsou to mléčné výrobky, v létě zase maso a na podzim je to rostlinná strava. V zimě je to zase jiná variace. Cílem prohazování cennosti je to, aby týmy stále nesháněli stejné suroviny. Úkolem týmu je získat co nejvíce bodů za vyrobené potraviny.

Shánění potravy je jednoduché. Aby sehnali jeden dílek rostlinné stravy, musí sehnat 3x vodu, 1x hnojivo, a 1x půdu. U dobytka je to 3x voda a 1x rostlinná strava. U mléčných výrobků je to 1x technologie a 1x dobytek. Technologie dostanou za 2x součástky a 2x el. zařízení.

Minimální množství na konci roku je od každého jedna výsledná surovina (krom technologie), tzn. jedna rostlinná strava, jeden dobytek a jedny mléčné výrobky a 8x samostatnou vodu. Jakmile má tým nasbíraný dostatečný počet jednotlivých částí, má složenou potravinu a musí ji co nejrychleji vyměnit za body, které jsou předepsané.

Důležité je, aby se potraviny vyměnily včas. Ve chvíli, kdy se změní roční období, změní se i ceny a výměna může být nevýhodná.

Je zde možnost šetřit si dobytek do dalších let, ale je potřeba znova jej nakrmit a napojit. Rostlinnou stravu nelze ušetřit. Mléčné výrobky lze ušetřit bez potřeby dalšího podporování. Jednotlivé komodity, jako voda, hnojiva apod. lze přechovávat v zásobě mezi roky. Ve chvíli, kdy se nepodaří mít na konci roku alespoň jednu započítanou, hlavní komoditu od každého druhu. V dalším roce je vyloučený jeden hráč nebo se odečítá náležitý počet bodů.

Suroviny jsou rozmístěny v okolí na různých stanovištích. Některé v podobě papírových lístečků, některé v podobě např. vody, suché trávy apod. Každý hráč vždy může vzít jen jedinou surovinu a odnést ji ke svému stanovišti. Tam by ho měl čekat vedoucí skupiny, který schraňuje veškeré komodity a promýšlí, jakou strategii skupina zvolí. Na konci roku vedoucí skupiny počítá komodity, které skupina přinesla a proměňuje je za body, které se počítají do výsledného pořadí hry. Výsledné výrobky vyměňuje u vedoucích hry, kteří mají své stanoviště.

Každé období trvá 5 minut. Rok tedy celkem vyjde na 20 minut. 3 roky tedy vyjdou na 60 minut. Mezi každým rokem by měla být pauza alespoň 10 minut na přepočítání komodit a vymyšlení další strategie. Celkem tedy aktivita vyjde na 1 hodinu a 30 minut + 30 minut na vysvětlení pravidel.

Pomůcky:

Papírové a jiné předměty, které představují jednotlivé komodity, tabulky aktuálních cen, stopky.

Časová dotace:

2 hodiny

3. aktivita – Obnovitelná energie

Cíl:

- Studenti chápou, že spalování fosilních paliv napomáhá a urychluje oteplování planety.
- Studenti použijí svou fantazii, k vytvoření originální elektrárny z obnovitelných zdrojů.

- Studenti jsou schopni vlastními slovy říct, jak mohou ovlivnit míru emisí v ovzduší.

Popis aktivity:

Aktivita začíná tím, že přichází prezident energetického regulačního úřadu. Studenti představují špičkové inženýry, kteří se pokusí vytvořit prototyp elektrárny na bázi obnovitelných zdrojů. Na začátku jim udělá krátkou přednášku (max. 10 minut) o tom, co způsobuje spalování fosilních paliv (jedovaté plyny, oteplování planety). Poté řekne, že je potřeba vymyslet prototyp elektrárny, která bude fungovat na bázi obnovitelných zdrojů, bude co nejefektivnější a bude zabírat co neméně místa (skrz přelidnění jsou pozemky vzácné).

Studenti se rozdělí do 5 skupin. Každá skupina pracuje individuálně. Nejdřív si každý 15 minut dělá svůj návrh na papír. Po 15 minutách si skupina navzájem představí, co je napadlo, a vytvoří z nápadů jeden unikátní zmenšený model elektrárny.

V aktivitě samozřejmě nejde o nějaké převratné myšlenky, ale spíše o uvědomění si jiných možností výroby energie. Studenti si budou moc vypůjčit jakýkoliv materiál, který bude k dispozici ve skladu. Na výrobu samotného modelu budou mít skupiny 1 hodinu. Poté se skupiny sejdou ve včelíně a představí si své prototypy.

Po aktivitě by měla proběhnout diskuse, jejíž cílem je zjistit, jak jednotlivec může ovlivnit míru emisí, které jsou díky němu vypouštěny do ovzduší.

Pomůcky:

Nejrůznější materiály na výrobu, smývatelnou tabuli na úvodní scénku.

Časová dotace:

1 hodina 30 minut

4.aktivita – A co teď s tím?

Cíl:

- Studenti dokážou navrhnout řešení dílčího enviromentálního problému.
- Studenti pochopí, že i jednotlivci ovlivňují některé aspekty životního prostředí.
- Cílem je, aby studenti cítili moc a touhu měnit ve svém životě věci, kterými neškodí, ale naopak prospívají Zemi.

Popis aktivity:

Kurz se přiblížil ke konci. Studenti jsou možná plní dojmů, možná zážitků, ale jedno ještě stále chybí. Je třeba se ohlédnout a zjistit, jestli je planeta opravdu v koncích, nebo zdali je možné najít nějaká řešení jednotlivých problémů, které jsme během týdne viděli.

Studenti budou opět rozděleni do skupin. Každá skupina dostane za úkol zpracovat jeden problém, který během týdne poznali. Úkol je třeba dát do krátké prezentace, kde bude stručně řečeno:

- 1) V čem je problém pro lidi a planetu rizikový?
- 2) Jaké jsou možnosti řešení?
- 3) Co může udělat jednotlivec, aby ho nepřehlížel, ale pomáhal ho řešit.

Zpracování je nyní zcela na skupinách. Je možné udělat prezentaci elektronicky nebo v papírové podobě. Lektori by měli během přípravy být k dispozici, kdyby se skupina zasekla. Když se bude lektorům zdát, že by něco mělo v prezentaci zaznít, může je na to při práci upozornit.

Prezentování bude probíhat následující den ráno. Každá skupina bude mít max. 10 minut na samotné prezentování. A každá skupina po odprezentování by měla dostat pozitivní zpětnou vazbu.

Potřeby:

Papíry A3/A2 na tvorbu prezentací, psací potřeby, různé materiály (fantazii se meze nekladou).

Časová dotace:

min. 1 hodina (je možné, aby skupiny pracovaly déle, podle potřeby).

5.den

1.aktivita – Prezentování

Cíl:

- Studenti dokážou mluvit před ostatními o vybraném tématu.
- Studenti dokážou u každého problému zmínit alespoň jedno možné řešení.
- Studenti berou projekt za svůj a jsou motivováni k dílčím změnám ve svém běžném životě.

Popis aktivity:

Tato aktivita uzavírá tematický blok celého kurzu. Na začátku byla tisková konference a prezentace je výstup „stáže“ (programu), která proběhla. Vedoucí organizace pro ochranu přírody proto komentují odborně každou prezentaci a oceňují práci studentů. Na konci je dobré pokládat otázky, jestli si studenti umí představit něco, co od této chvíle budou dělat jinak. Jestli je něco, co si uvědomili.

Další popis viz předchozí aktivita.

Pomůcky:

Viz předchozí aktivita.

Časová dotace:

1 hodina

2.aktivita – Závěrečné zhodnocení + evaluace

Cíl:

- Studenti si shrnou a zrekapitulují, co se na kurzu stalo.
- Každý student řekne, jaké se měl na kurzu pozitivní a negativní momenty.
- Studenti poskytnou zpětnou vazbu lektorům.

Popis aktivity:

Na zem vyskládáme karty podobné těm ze hry Dixit. Karty jsou zajímavé jejich obsahem, protože každá karta může v různých lidech vzbuzovat různé emoce. Studenti si s lektory sednou do kruhu. Lektori studenty vyzvou, aby si každý vzal kartu, která nejlépe vystihuje to, s čím student odchází z kurzu. Jakmile si každý vezme jednu kartu, vyzvou se studenti, aby okomentovali, proč si vzali zrovna takovou. Mluvit by měl každý, pokud neexistuje u studentů nějaká psychická zábrana.

Poté si se studenty povídáme o tom, jaké mají pocity ohledně stráveného týdne. Co si odnášejí. Co jim přišlo zajímavé, co je naopak nebavilo. Délka tohoto povídání závisí na tom, jak moc je skupina mluvná a chce sdílet své myšlenky.

Potom studenty lektori poprosí o vyplnění evaluací, které jim rozdají. Otázky jsou velice podobné tomu, o čem jsme se bavili před chvílí, ale pro lektory je důležité mít zpětnou vazbu i na papíře. Studentům necháme potřebné množství času na dopsání.

Pomůcky:

Karty Dixit nebo karty emocí, psací potřeby, vytisknuté evaluace.

Časová dotace:

45 minut

4.7 Závěrečná evaluace kurzu

Evaluace pro studenty

Viz Příloha 11.

Evaluace pro pedagogický doprovod

Viz Příloha 12.

Závěr

Jako přínos u své práce vnímám to, že je zaměřená na enviromentální problémy, které jsou v dnešní době velice aktuální. Enviromentální výchova je proto pro adolescenty velice důležitá. Jsou to totiž právě oni a jejich děti, kdo budou postaveni před situaci, kdy budou muset volit mezi záchranou planety nebo jejím zničením. Jsem proto rád, že můj projekt může být první vlaštokou v životě jedince, který se rozhodne pro životní prostředí něco udělat.

Projekt vnímám jako důležitý a aktuální, a v nastávajících dobách bude stále aktuálnější, protože některé náznaky, které nám příroda dává jsou alarmující. Řešení však existují, a i právě proto je důležité se v oblasti enviromentálních problémů vzdělávat a rozšiřovat si obzory.

V projektu vnímám jako velice silný a pozitivní faktor to, že se odehrává v prostředí, které je přímo spjaté s přírodou, a kde nasávání informací a silných zážitků je daleko snazší než ve školních lavicích. Navíc studenti 1. a 2. ročníků stále ještě hledají postoj, který by zaujmuly ke světu a k jeho problémům. Proto myslím, že je rozumné jim nabídnout cestu, která může zachránit svět.

Projekt je dimenzovaný přímo na Středisko ekologické výchovy Švagrov, ale vidím obrovský potenciál v tom, že se ho chopí další organizace a skupiny, které jej přizpůsobí k obrazu svému a posunou jej o krok dál. Byl bych rád, kdyby se z projektu stala pravidelná součást vzdělávání adolescentů, a to nejen na Šumpersku.

Seznam literatury

BERELSON, Bernard a Gray STEINER, 1964. *An Inventory of Scientific Findings*. Harcourt; Not Given edition. ASIN B000MXIID6

BRANIŠ, Martin, 2006. Globální problémy životního prostředí. In: DLOUHÁ, J, J.DLOUHÝ a V, MEZDRÍCKÝ. *Globalizace a globální problémy: Sborník textů k celouniverzitnímu kurzu „Globalizace a globální problémy“ 2005-2007*. Praha. Centrum pro otázky životního prostředí, 2006, s.207-2017. ISBN 808707601X

ČAJKA, A., M., CHATRŇÁ, M., RYCHTECKÁ, E., MALÍŘOVÁ A K., ŠRÁMKOVÁ, 2012. Kdo je za vodou? Voda jako podmínka rozvoje. In: *nazemi.cz* [online]. [cit. 17.6.2021]. Dostupné z: https://www.nazemi.cz/sites/default/files/voda_cela.pdf

Enviromentální příručka pro učitele. Nedatováno. In: *ped.muni.cz* [online]. [cit. 21.6.2021] Dostupné z: <https://www.ped.muni.cz/wphy/projekty/klima/enviprirucka08.pdf>

Kdo je za vodou? Voda jako podmínka rozvoje. Nedatováno In: *nazemi.cz* [online]. [cit. 17.6.2021]. Dostupné z: https://www.nazemi.cz/sites/default/files/voda_cela.pdf

LATANE, Bibb a John DARLEY, 1970. *The Unresponsive Bystander: Why Doesn't He Help?* Prentice Hall. ISBN 978-0139386138

LUDWIG, Petr, 2013. *Konec prokrastinace*. Jan Melvil. ISBN 978-80-87270-51-6

Maslow's Hierarchy of Needs, 2020. In: *en.wikipedia.org* [online]. [cit.21.6.2021] Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Maslow%27s_hierarchy_of_needs#/media/File:Maslow's_Hierarchy_of_Needs2.svg

NAKONEČNÝ, Milan, 1996. *Motivace lidského chování*. Academia. ISBN 80-200-0592-7

Následky přelidnění. Dokument. National Geographic. In: *Youtube* [online] 13.5.2019 [cit. 17.6.2021]. Dostupné z: In: https://www.youtube.com/watch?v=jHpxxt-xisk&t=1s&ab_channel=DocumentsCZ%2FEN Kanál uživatele Documents CZ/EN.

PIAGET, Jean a Bärbel INHELDER, 2010. *Psychologie dítěte*. Portál. ISBN 978-80-7367-798-

Prosociálnost. 2011. In: *etickavychova.webnode.cz* [online]. [cit. 21.6.2021] Dostupné z: <https://etickavychova.webnode.cz/rozvoj-osobnosti/prosocialni-osobnost/>

RIEMANN, Fritz, 2013. *Základní formy strachu*. Portál. ISBN 978-80-262-0400-8

ROGERS, Carl, Ransom. 2015. *Být sám sebou*. Portál. ISBN: 978-80-262-0796-2

Současná světová populace. 2021. In: *worldometers.info* [online]. [cit. 17.6.2021]. Dostupné z: <https://www.worldometers.info/world-population/>

Středisko ekologické výchovy Švagrov. Nedatováno. In: *ustarelipy.cz* [online]. [cit 21.6.2021] Dostupné z: <https://www.ustarelipy.cz/stredisko-ekologicke-vychovy-svagrov-tip-6.html>

Transforming Lives through the Power of Clean Water – a P&G and National Geographic Documentary. In: *Youtube* [online] 21.3.2018 [cit. 17.6.2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=5vsgVqsZ3Po&ab_channel=P%26G%28Procter%26Gamble%29 Kanál uživatele P&G (Procter & Gamble).

Úvodní informace. 2021. In: *svagrov.doris.cz* [online]. [cit. 17.6.2021] Dostupné z: <http://svagrov.doris.cz/index.php/o-nas/uvodni-informace>

VÁGNEROVÁ, Marie, 2012. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2153-1

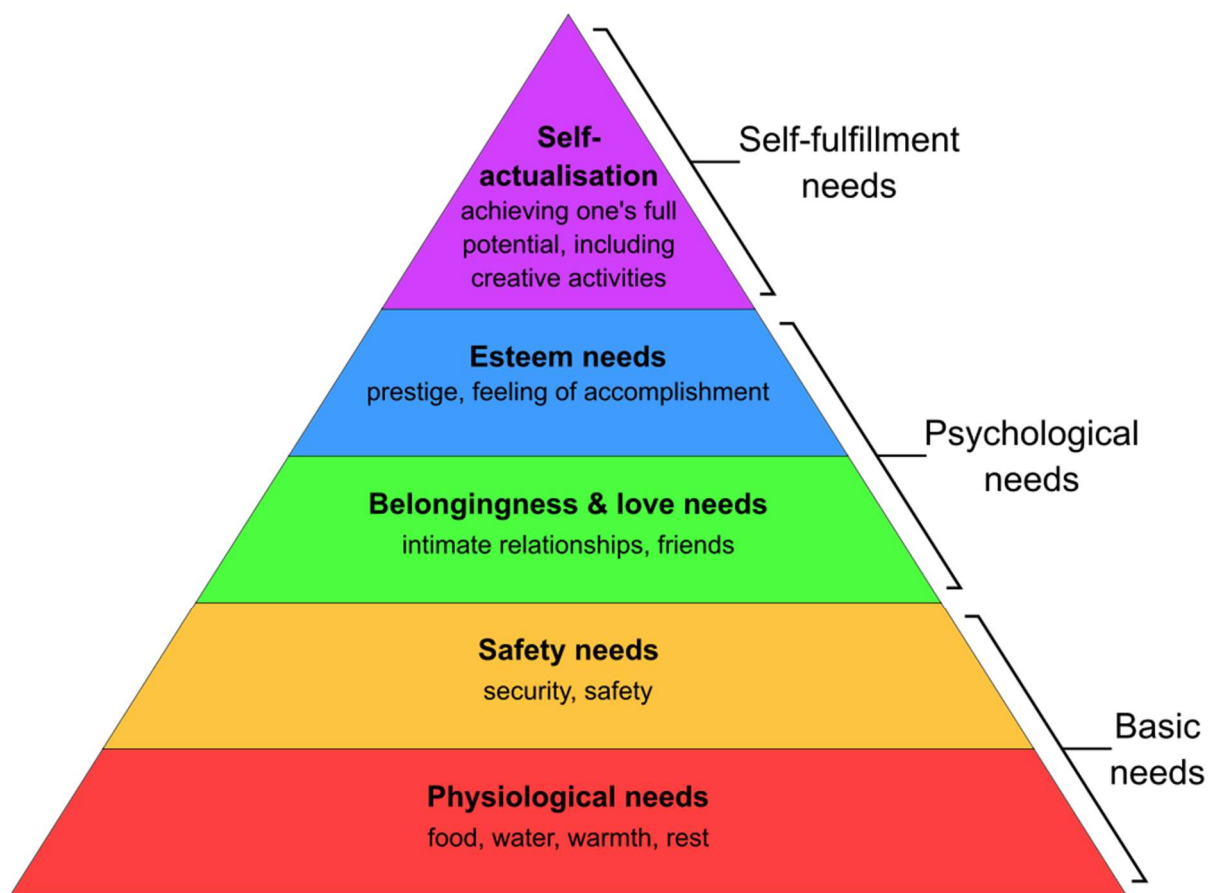
WEINER, Bernard, 1980. *Human motivation*. Psychology Press; 1st edition. ISBN 978-0805807110

Zelená poušť. In: *Youtube* [online] 1.7.2012 [cit. 17.6.2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=god62gLOx_4 Kanál uživatele Zelená Poušť.

Život na naší planetě [film]. Directed by David ATTENBOURGH. Dánsko: Silverback Films, 2020.

Přílohy

Příloha 1- Hierarchická pyramida potřeb



Maslow's Hierarchy of Needs, 2020

Příloha 2- Rozpočet

Studenti	Suma v Kč/den	Učitelský doprovod	Suma v Kč/den
Výdaje Švagrov		Výdaje Švagrov	Suma v Kč/den
Ubytování	220 Kč	Ubytování	220 Kč
Strava	220 Kč	Strava	220 Kč
Výdaje spojené s programem/den	60 Kč	Výdaje spojené s programem/den	- Kč
Standardní cena celého dne	500 Kč	Standardní cena celého dne	440 Kč
Cena za dny pondělí a pátek	540 Kč	Cena za dny pondělí a pátek	510 Kč
Celkem dnů: 3 + pondělí a pátek	2 040 Kč	Celkem dnů: 3 + pondělí a pátek	1 830 Kč
Jiné výdaje	Suma v Kč/os	Jiné výdaje	Suma v Kč/os
Autobusová doprava tam i zpět	214 Kč	Autobusová doprava tam i zpět	214 Kč
Cena kurzu celkem	2 254 Kč	Cena kurzu celkem	2 044 Kč



ZACHRAŇME PLANETU!

ZÁŽITKOVĚ ENVIROMENTÁLNÍ KURZ
pro studenty prvních a druhých ročníků SŠ

ČERVEN 2022
SEV ŠVAGROV

Cena: 2554 Kč

Přihlášky a informace: vymyslana.adresa@gmail.com

Příloha 4- propagační email

Dobrý den!

Chcete se svou třídou vyrazit na netradiční akci, která bude jak zábavná, tak i poučná? Máte pocit, že je dnes pro studenty důležité, aby řešili problémy spojené s životním prostředím. Chcete dát studentům možnost, strávit pár dní v podhůří Jeseníků? Máte třídu prvního nebo druhého ročníku na střední škole? Pak je tento kurz určen přímo pro Vaši třídu.

Nabízíme ekologicky zážitkový kurz, který je sestaven tak, aby si studenti na různých aktivitách zažili na vlastní kůži některé problémy životního prostředí, které se nás přímo nebo nepřímo týkají všech. Studentům zkusíme nabídnout některé pohledy, které by mohli vést ke zlepšení globální situace životního prostředí, ale dáme studentům i prostor pro vlastní nápady a myšlenky. Většina programů je postavena tak, že spolužáci budou muset spolupracovat, což rozhodně posílí týmového ducha třídy.

Na kurz je třeba je vyhrazený červnový měsíc roku 2022.

Kapacita: 30 studentů + pedagogický doprovod

Cena kurzu je 2254 Kč pro studenty a 2044 Kč pro pedagogický doprovod.

Kurz se uskuteční v prostorách SEV Švagrov, které pro takové téma skýtá ideální zázemí.

Přihlášení na kurz provádějte přes emailovou adresu vymyslana.adresa@gmail.com, kam uveďte název školy a doplňte email a telefonní číslo na osobu, která třídu bude doprovázet. Zároveň uveďte termín, ve kterém byste rádi přijeli.

Potvrzení o úspěšném přihlášení Vám dáme vědět telefonicky.

Na Vaše reakce se budeme těšit a přejeme Vám krásné dny!

S pozdravem

Tým lektorů

Příloha 5- harmonogram

Harmonogram		Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek	
		21.06.2021	22.06.2021	23.06.2021	24.06.2021	25.06.2021	
8:00	Snídaně						
9:00	Dopolední program		Co je to biodiverzita? + Odkrývací kvíz + Plakáty	Modrá planeta + Vlastní spotřeba + Virtuální voda	Stavba věže + Jídlo a voda	Prezentování prezentací	
10:00						Balení + zhodnocení týdne + evaluace	
10:30		Příjezd + ubytování + BOZP					
11:00							
12:00	Oběd						
13:00							
13:30						Odjezd	
14:00	Odpolední program	Aktivita seznámení s prostředím	Zachraňte Borneo	Koupele pro Mosambik	Spalování fosilních paliv + A co teď s tím?		
15:00		Úvodní scénka a seznámení					
16:00							
16:30	Svačina						
17:00	Večerní program	Film: Život na naší planetě	Film: Zelená poušť	Film: Síla čisté vody	Dokument o přelidnění		
18:00							
18:30	Večere						

Příloha 6- odkrývací kvíz

Příloha 7- spotřeba vody

Spotřeba vody	
Na co používám vodu	Kolik litrů denně

Čajka, Chatrná, Rychtecká, Malířová, Šrámková 2012

**Spotřeba vody
na činnosti v domácnosti
v litrech**

spláchnutí WC	3–10
koupelel ve vaně	100–200
sprchování	30–60
mytí nádobí v myčce	7–20
praní v pračce	30–90
mytí rukou	3
mytí automobilu	200
pití každý den	2–3
kuchyň	5–7

Priloha 9- Největší producenti bavlny

Největší producenti bavlny na světě a spotřeba vody						
země	produkce bavlny (milióny t/rok)	potřeba vody k pěstování bavlny (mm/rok)	děšť (mm/rok)	požadavek na zavlažování (mm/rok)	obsah virtuální vody v bavlně (m ³ /t)	
Čína	13,6	718	397	320	2018	
USA	9,7	516	311	205	2249	
Indie	5,5	810	405	405	8662	
Pákistán	5,2	850	182	668	4914	
Uzbekistán	3,3	999	19	981	4460	
Turecko	2,2	963	90	874	3100	
Austrálie	1,8	901	322	579	2278	
Brazílie	1,6	606	542	65	2621	
Řecko	1,3	707	160	547	2338	
Sýrie	1,0	1309	34	1275	3339	
svět průměr					3644	

Čajka, Chatrná, Rychtecká, Maliřová, Šrámková 2012

Příloha 10- děrovaná trubka



Příloha 11- evaluace pro studenty

1) Jak celkově hodnotíte kurz „Zachraňme planetu!“?

2) Který program Ti přišel nejzajímavější?

3) Který program ti sedl nejméně?

4) Co bys do příště zlepšil (v programu)?

5) Jak na tebe působilo prostředí Švagrova?

6) Jaké bylo jídlo ze Švagrovská kuchyně?

7) Se kterým lektorem sis nejvíce rozuměl?

8) Co si z kurzu odnášíš?

9) Co ses na kurzu naučil?

10) Je něco, co bys rád vzkázal lektorskému týmu?

Příloha 12- evaluace pro pedagogický doprovod

1) Jak na Vás celkově působil kurz, připravený pro Vaše studenty?¶

2) Jakým způsobem hodnotíme zázemí kurzu?¶

3) Jak hodnotíte kurz po programové stránce?¶

4) Co byste na kurzu změnili?¶

5) Co jste na kurzu ocenili?¶

6) Jak na Vás působil přístup lektorů?¶

7) Doporučili byste kurz dalším třídám?¶

8) Co Vám na kurzu chybělo?¶

9) Co byste rádi vzkázali týmu lektorů?¶

Příloha 13- Středisko ekologické výchovy Švagrov



Středisko ekologické výchovy Švagrov, nedatováno